Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 6 (832) ГОД XVII БЕЛАСТОК 6 ЛЮТАГА 1972 г. ЦАНА 60 гр.

Вялікі ўздым наглядаецца зараз у мастацкай самадзейнасці на Бельшчыне. Актыўную дзейнасць пачалі драмгурткі ў Катлах, Саках, Агародніках, Стрыках і Піліках. Члены драмгуртка ў Катлах падрыхтавалі пад кіраўніцтвам настаўніцы Любы Карыцкай (яна і кіраўнік мясцовай васьмігодкі) дзве п'есы, а таксама некалькі песняў, гумараў, скетчаў і г.д. На Каляды ставілі яны пастаноўку ў сваёй роднай вёсцы. Выступленні іх усім гледачам вельмі спадабаліся. Прыгожым спевам зачароўваў прысутных на вечарыне саліст Мікалай Матвеюк. У суботу і нядзелю (16 і 17 студзеня г.г.) катлоўскія акцёры выступалі з праграмай у суседніх вёсках: Чыжах і Плёсках. Выступленні прайшлі з вялікім поспехам. — А ўсё пачалося ад прыезду ў нашу вёску інструктара бельскага аддзела БГКТ Веры Леанюк, — успамінае ўсхваляваная поспехам настаўніца Люба Карыцкая. — Вера Леанюк прывезла з сабою зборнічкі сцэнічных твораў і заахвоціла моладзь да мастацкай самадзейнасці. Ахвотных знайшлося 20 асоб. Моладзь папрасіла мяне дапамагчы. У мяне працы тае хоць адбаўляй, бо выконваю абавязкі кіраўніка школы і кірую працай гарцэрскага атрада, але на просьбу моладзі я здалася. І так дачакаліся мы першых дасягненняў і яны заахвоцілі нас да далейшай працы на ніве мастацкай самадзейнасці.

Члены драмгуртка ў Саках выступілі на сцэне мясцовага клуба селяніна з дзвюма п'есамі: «Суд» В. Галубка і «Вываражыла» Ю. Геніюша. Вечарына адбылася 8 студзеня г.г. Падрыхтоўцы мастацкай праграмы многа часу прысвяцілі Міхась Шаховіч (кіраўнік драмгуртка) і Марыся Шаховіч (мастацкі кіраўнік). Пастаноўку прыйшло глядзець больш 120 асоб з Сакоў, Сабуткі, Зубава, Пасынак, а нават прыезжыя жыхары Бельска. Сярод акцёраў найлепш выконвалі свае ролі Аня Шаховіч у п'есе «Суд» і Якуб Філовіч у п'есах «Вываражыла» і «Суд». Найпрыгажэй спявалі Аня Лазовік, сёстры Валя і Ніна Дамброўскія і Мікалай Петручук. Выконвалі яны песні на словы Віктара Шведа. Яшчэ ў гэтым месяцы самадзейнікі з Сакоў намераны выступіць з пастаноўкамі ў вёсцы Шчыты.

(Працяг на стар. 4)

Рэвалюцыйная дзейнасць на Гайнаўшчыне агульна вядомая. З разбудовай дрэвапрацоўчай прамысловасці павялічваліся рады рабочага класа. Узрастала і арганізаваная барацьба рабочых супраць эксплуататараў. Узнікаюць прафсаюзныя і палітычныя арганізацыі. У 1924 годзе адбылася першая забастоўка. Рабочыя хімічнай патрабавалі паляпшэння ўмоў працы. Потым забастовак было шмат. Супраць рабочых прымяняюць строгія пакаранні.

Асабліва драматычным быў для Гайнаўшчыны перыяд гітлераўскай акупацыі. Барацьба на смерць і жыццё ішла з ворагам ад першай хвіліны акупацыі. Акупант прымяняе самыя страшэнныя метады ўціхамірвання. Паліць вёскі і расстрэльвае жыхароў.

Перыяд умацоўвання маладой народнай улады на Гайнаўшчыне — гэта перыяд барацьбы з рэакцыйнымі бандамі.

Дзеячы Гайнаўшчыны даўно ўжо вынашвалі ідэю арганізавання ў Гайнаўцы музея, у якім можна было б сабраць дакументы мінулага. Намер свой ажыццявілі. 16 студзеня г.г. у Гайнаўцы адбылося адкрыццё Музея рэвалюцыйнага руху. Змяшчаецца ён у адпаведна прыстасаваным будынку па школе № I. Гайнаўскія ўстановы і прадпрыемствы не шкадавалі сродкаў, а арганізацыйны камітэт ставіў выканаўцам высокія патрабаванні. Планшы, шматлікія арыгінальныя дакументы і здымкі з'яўляюцца жывой гісторыяй Гайнаўшчыны.

Сцэнарый зрабілі мгр Зофія Тамчонак і мгр Барыс Нікіцюк. Усе экспанаты падрыхтаваў Музей рэвалюцыйнага руху ў Беластоку. Апякуецца музеем Польскае турыстычна-краязнаўчае таварыства.

Музей запрашае!

Тэкст і фота Цаф — Р. Сянько

ЗАПРАШАЕМ У МУЗЕЙ

■ 20 студзеня адбылося пасяджэнне праграмна-арганізацыйнай камісіі VII з'езду БГКТ, якая абмеркавала шмат спраў, звязаных са з'ездам. Затым камісія падзялілася на два калектывы — праграмны і арганізацыйны. Першы калектыў узначальваецца сакратаром ГП Янкам Зенюком, а другі — членам прэзідыума ГП Уладзімірам Юзвюком. Падрыхтуюць яны з'ездаўскія матэрыялы і ўладзяць усе арганізацыйныя справы ўключна з прапановай паправак да статуту БГКТ.

■ Прэзідыум сямяціцкага аддзела БГКТ 20-га студзеня абмеркаваў і прыняў даклад на справаздачна-выбарную канферэнцыю аддзела. У другім пункце пасяджэння былі разгледжаны кандыдатуры ў праўленне аддзела, якія будуць запрапанаваны канферэнцыі, а таксама ўсе іншыя арганізацыйныя справы. У гэтым пасяджэнні прыняў удзел прадстаўнік ГП Кастусь Хлябіч.

■ 14-асабовы тэатральны калектыў з вёскі Сакі на Бельшчыне падрыхтаваў дзве п'есы «Суд» і «Вываражыла». З гэтымі п'есамі выступіў ён 22 студзеня ў Плёсках. Прыбыло на прадстаўленні больш як 200 чалавек.

■ Прэзідыум ГП супольна з гарадскім аддзелам БГКТ у Беластоку 23 студзеня арганізавалі ўрачысты вечар, прысвечаны 30-ай гадавіне Польскай рабочай партыі (ППР). У прэзідыуме сядзелі былыя члены ППР Хведар Савіцкі, Надзя Гайдук і Сяргей Гайдук. Адкрываючы ўрачыстасць, іх сардэчна прывітаў сакратар ГП Янка Зенюк. З дакладам выступіў старшыня ГП Міхась Хмялеўскі, а затым Сяргей Гайдук, які расказаў аб сваім удзеле ў партыйнай дзейнасці ў Гарадку. Пасля афіцыйнай часткі быў паказаны савецкі фільм «Чырвоныя лісці».

■ У памяшканні ГП 23 студзеня была арганізавана гарадскім аддзелам БГКТ ёлка для дзяцей, бацькі якіх з'яўляюцца членамі Беларускага таварыства. Дзед Мароз (быў ім Іван Філіпік), пасля гульняў дзяцей, спяваных імі песень і дэкламавання вершаў, уручыў усім падарункі.

■ Гуртон БГКТ у Плёсках на сходзе 23 студзеня пастанавіў утварыць тэатральны калектыў і падрыхтаваць п'есу «Сашко выбірае дарогу».

◆Падзеі ◆ Здарэнні ◆ Факты ◆ Каментарыі ◆ Весткі

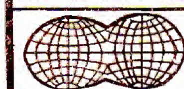 СВЕТ БССР ПОЛЬШЧА ВАЯВОДСТВА

ПРАКТЫЧНАЯ ПРАГРАМА МІРУ

25—26 студзеня 1972 года ў Празе адбылася нарада Палітычнага кансультацыйнага камітэта дзяржаў — удзельніц Варшаўскага Дагавору аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемнай дапамозе.

Нарада Палітычнага кансультацыйнага камітэта разгледзела актуальныя праблемы міру, бяспекі і супрацоўніцтва ў Еўропе і пытанні падрыхтоўкі агульнаеўрапейскай нарады. Была прынята Дэкларацыя аб міры, бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе.

У Дэкларацыі гаворыцца, што камітэт станоўча ацэньвае пачатак ратыфікацыі дагавораў паміж Савецкім Саюзам і Федэратыўнай Рэспублікай Германіі, паміж Польшчай і ФРГ. Уступленне гэтых дагавораў у сілу будзе адпавядаць інтарэсам не толькі непасрэдных іх удзельнікаў, але і ўсіх еўрапейскіх дзяржаў. Удзельнікі нарады выступаюць за тое, каб неадкладна было вырашана пытанне аб прыёме ГДР і ФРГ у Арганізацыю Аб'яднаных Нацый.

Дзяржавы — удзельніцы нарады выказваюць перакананне ў тым, што на цяперашнім этапе з'яўляецца асабліва важным ажыццяўленне калектыўных сумесных дзеянняў еўрапейскіх дзяржаў у напрамку ўмацавання еўрапейскай бяспекі. У нарадзе прынялі б удзел на раўнапраўнай аснове ўсе еўрапейскія дзяржавы, а таксама ЗША і Канада.

— Дзяржавы — удзельніцы нарады, — гаворыцца ў Дэкларацыі, — выступаюць за агульнае прызнанне і практычнае ажыццяўленне ў палітычным жыцці еўрапейскага кантынента наступных асноўных прынцыпаў еўрапейскай бяспекі і адносін дзяржаў у Еўропе: непарушнасць граніц, неўжыванне сілы, мірнае суіснаванне, асновы добрасуседскіх адносін і супрацоўніцтва ў інтарэсах міру; узаемавыгадныя сувязі паміж дзяржавамі, раззбраенне і падтрымка ААН.

Дзяржавы, прадстаўленыя на нарадзе Палітычнага кансультатыўнага камітэта, лічаць, што агульнаеўрапейская нарада можа быць склікана ў 1972 годзе, і разглядаюць у якасці фактару, які спрыяе гэтаму, заявы шэрагу дзяржаў Заходняй Еўропы аб тым, што яны прытрымліваюцца такой жа думкі.

Удзельнікі нарады асудзілі новыя агрэсіўныя акты ЗША ў Індакітаі і прынялі па гэтаму пытанню адпаведную заяву.

РЭКОРДНЫ ДЭФІЦЫТ

Злучаныя Штаты закончылі 1971 год з буйнейшым за сваю гісторыю дэфіцытам гандлёвага балансу. Як паведаміла міністэрства гандлю, дэфіцыт склаў 2.047 мільёнаў долараў. У той час, як увоз замежных тавараў у ЗША павялічыўся на 14 працэнтаў, амерыканскі экспарт узрос усяго на 2 працэнты.

РАБУНАК СЕРАБРА З ПОЕЗДА

У Вялікабрытаніі абрабаван поезд, якім перавозілі ў Рым зліткі серабра і італьянскія банкноты. Серабро і грошы знаходзіліся ў некалькіх таварных вагонах. Нягледзячы на ахову паліцыі, злодзеям удалося ўвакрасціся ў адзін з вагонаў і павыкідаць адтуль мяшкі з грашыма і зліткамі серабра. А.К.

НАСУСТРАЧ ЗНАМЯНАЛЬНАМУ ЮБІЛЕЮ

Ідучы насустрач 50-годдзю Саюза ССР і падтрымліваючы пачын масквічоў і ленінградцаў, працоўныя горада Мінска і Мінскай вобласці ўзялі на сябе каштоўныя сацыялістычныя абавязацельствы. Яны былі абмеркаваны на сходах калектываў прадпрыемстваў і будоўляў, транспарту і сувязі, навукова-даследчых інстытутаў і праектна-канструктарскіх бюро, на сходах партыйна-гаспадарчых актываў гарадоў і раённых вобласці. Вось некаторыя з іх.

Па прамысловасці. Дзяржаўны план 1972 года завяршыць да 24 снежня. Заданне па росту прадукцыйнасці працы перавыканаць на 25 працэнтаў. Выпусціць звыш плана прадукцыі на 100 мільёнаў рублёў, у тым ліку 200 трактароў, 150 аўтамабіляў, 1000 дызельных матораў, 100 металарэзных станкоў, 100 тысяч падшыпнікаў, 50 тысяч тон мінеральных угнаенняў, на 3 мільёны рублёў прыбораў, сродкаў аўтаматызацыі і вылічальнай тэхнікі. Пяцігадовы план па аб'ёму прамысловай вытворчасці выканаць да 1 снежня 1975 года.

Па будаўніцтву. Пабудаваць і рэканструяваць больш чым 100 прамысловых прадпрыемстваў і цэхаў, увесці ў эксплуатацыю звыш 6 мільёнаў квадратных метраў жылой плошчы, 116 школ, дзіцячых дашкольных устаноў на 26 тысяч месц, бальніц на 5 тысяч ложкаў. План 1972 года па будаўніча-мантажных работах выканаць 28 снежня.

Па сельскай гаспадарцы. Вырасціць у 1972 годзе з кожнага гектара пасеваў: збожжавых — па 25,5 цэнтнера, бульбы — 158, цукровых буракоў — 225 і агароднiны — па 200 цэнтнераў. Валавы збор збожжа ў параўнанні з 1971 годам павялічыць на 12 працэнтаў і давесці яго да 1,33 мільёна тон. Атрымаць сярэдні надой малака ад адной каровы па 2520 кілаграмаў. У 1972 годзе правесці асушэнне 48 тысяч гектараў зямель, на плошчы 90 тысяч гектараў правесці паляпшэнне натуральных сенажацей, пабудаваць 240 і рэканструяваць 160 жывёлагадоўчых памяшканняў, ажыццявіўшы ў іх комплексную механізацыю вытворчых працэсаў. Давесці ўраджайнасць збожжавых у 1975 годзе да 28—29 цэнтнераў з гектара.

У ГОНАР НАРОДНЫХ ПЕСНЯРОЎ

Грамадскасць БССР рыхтуецца шырока адзначыць 90-годдзе з дня нараджэння народных паэтаў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа. Створаны юбілейныя камітэты, якія ўзначальвае намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Н. Л. Сняжкова.

На радзіме Я. Купалы ў вёсцы Вязынка Маладзечанскага раёна вядзецца рэстаўрацыя будынка філіяла Літаратурнага музея паэта, абнаўляецца яго экспазіцыя. У Акадэміі навук БССР, дзе працаваў Якуб Колас, будзе завершана аднаўленне мемарыяльнага кабінета. Штогадовы альманах «Дзень паэзіі» прысвячаецца творчасці Янкі Купалы і Якуба Коласа. Спецыяльныя кнігі рыхтуюць выдавецтвы БССР. (вр)

ПЛЕНУМ АК ФАН

29 студзеня гэтага года адбылася ў Варшаве пленарная сесія Агульнапольскага камітэта Фронту адзінства народу, якая ўрачыста адкрыла выбарчую кампанію ў Сейм. З праблематыкай, звязанай з выбарамі ў Сейм і вынікаючымі ў сувязі з тым задачамі для ўсяго грамадства выступіў старшыня АК ФАН праф. др Януш Грашкоўскі.

На сесіі прынята выбарчая дэкларацыя ФАН, з якой АК ФАН звярнуўся да ўсіх грамадзян. У дэкларацыі адзначаецца, што праграма грамадска-гаспадарчага развіцця краіны, вынікаючая з дырэктывы VI з'езду ПАРП, з'яўляецца агульнанацыянальнай выбарчай платформай у Сейм ПНР VI кадэнцыі. На заканчэнне сесіі былі праведзены персанальныя змены ў складзе Пленума, Прэзідыума і Сакратарыята АК ФАН.

СУСТРЭЧА Э. ГЕРКА

28 студзеня г.г., напярэдадні свята працаўнікоў гандлю, І сакратар ЦК ПАРП Э. Герак правёў сустрэчу з 20-асабовай групай работнікаў гандлю з цэлай краіны. Падчас сустрэчы адзначалася патрэба паляпшэння працы гандлю і павышэння ўзроўню культурнага абслугоўвання грамадства. І сакратар ЦК ПАРП цікавіўся сацыяльна-бытавымі ўмовамі ў гандлёвых і гастранамічных прадпрыемствах.

ПЛЕНУМ ЦРЗЗ

26 студзеня г.г. у Варшаве адбылося пасяджэнне Цэнтральнай рады прафсаюзаў. Галоўнай тэмай пасяджэння былі напрамкі дзейнасці прафсаюзаў у рэалізацыі сацыяльнай праграмы і гаспадарчых задач на гэты год. Пленум разглядзеў праграму задач, вынікаючых з дырэктыў VI з'езду партыі, якія датычаць ліквідацыі розніцы ў сацыяльных правах рабочых і служачых, і справу далейшага паляпшэння ўмоў працы калектываў, дапамогі для працуючых жанчын, будаўніцтва кватэр, ахові здароўя і адпачынку рабочых.

Парадак дня пасяджэння прадбачваў таксама зацвярджэнне бюджэту ЦРЗЗ на 1972 год і інфармацыю на тэму справаздачна-выбарнай кампаніі ў прафсаюзах.

ЗАДАЧЫ ДЛЯ СПАЖЫВЕЦКАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Толькі хуткае павелічэнне прадукцыйных здольнасцей спажывецкай прамысловасці можа забяспечыць запатрабаванне грамадства на харчовыя прадукты. Грамадска-гаспадарчыя запатрабаванні ў гэтай галіне патрабуюць пастаяннага ўдасканальвання і паляпшэння інвестыцыйных працэсаў. У гэтым годзе на інвестыцыі для спажывецкай прамысловасці адведзена сума 8,8 мільярдаў зл. Асноўнай праблемай будзе прысвячэнне тэрмінаў рэалізацыі інвестыцый. Істотнай справай з'яўляецца таксама справа правільнага размяшчэння фабрык спажывецкай прамысловасці і справа каардынацыі новых інвестыцыяў, звязаных непасрэдна з сельскай гаспадаркай. (яц)

С. ГУЦВА НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

28 студзеня на Беласточчыне прабываў прэзас Галоўнага камітэта ЗСЛ і намеснік старшыні Рады Дзяржавы Станіслаў Гуцва.

Разам з прэзасам КВ ЗСЛ Ю. Сапежынскім, сакратаром ВК партыі Я. Стомпарам і старшынёй Прэзідыума ВРН С. Жмійкам Станіслаў Гуцва наведаў Ломжу, дзе сустрэўся з рабочымі калектывамі бровару і фабрыкі перапрацоўкі бульбы. У другой палове дня Ст. Гуцва сустрэўся з грамадскім актывам і сялянамі ў Наваградзе.

СЕСІЯ ВРН

У мінулую суботу адбылася XV сесія Ваяводскай рады народовай. У сесіі ўдзельнічалі старшыня Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ПАРП А. Лашэвіч, сакратар ВК партыі Я. Златажынскі, інспектар Дзяржаўнай выбарчай камісіі С. Ключэк, члены Прэзідыума ВРН са старшынёй С. Жмійкам.

Галоўнай тэмай на сесіі было забеспячэнне выканання пастаноў VI з'езду і прапаноў, унесеных у час перадз'ездаўскай дыскусіі.

У сувязі з набліжэннем дня выбараў у Сейм ПНР на сесіі была прынята пастанова ў справе стварэння трох акруговых выбарчых камісій (у Беластоку, Аўгустове і Ломжы).

СУСТРЭЧА Ў КВ МО

26 студзеня ў КВ МО ў Беластоку адбылася нарада партыйнага актыву службовых органаў міліцыі і службы бяспекі нашага ваяводства. Абмяркоўвалася справа выканання пастаноў VI з'езду і актуальнае становішча ў забеспячэнні публічнага парадку.

На нарадзе прысутнічаў І сакратар ВК партыі З. Куроўскі і віцэ-міністр унутраных спраў ген. брыг. інж. М. Мілеўскі.

ПЛЕНУМ ГК ПАРП

29 студзеня адбыўся пленум гарадскога камітэта партыі ў Беластоку. Сакратар ВК Ул. Юшкевіч, упаўнаважаны экзекутывай ВК і экзекутывай ГК, унёс прапанову аб звальненні ад абавязкаў І сакратара гарадскога камітэта партыі Ю. Трусевіча ў сувязі з пераходам яго на пасаду старшыні ВКЗЗ і запрапанаваў выбраць І сакратаром ГК партыі Р. Жукоўскага, які быў да гэтага часу сакратаром ПК у Аўгустове. Прапанова была прынята.

Далей на пасяджэнні абмяркоўваліся спосабы правядзення ў жыццё пастаноў VI з'езду ў партыйных арганізацыях нашага горада.

У АДКАЗ НА ЗАКЛІК

На беластоцкіх прадпрыемствах далей праходзяць канферэнцыі самакіраванняў, на якіх зацвярджаюцца планы вытворчасці на гэты год. Адначасова аналізуюцца магчымасці даць дадатковую прадукцыю. У мінулым тыдні такая канферэнцыя адбылася на Акругоўвым прадпрыемстве драўнiннай прамысловасці. Беластоцкая тартачная прамысловасць дабілася ў мінулым годзе найвышэйшай у краіне прадукцыйнасці працы і найвышэйшага паказчыка выкарыстоўвання машын. На гэты год рабочыя ОППД абавязаліся даць дадатковай прадукцыі на 12,5 млн. зл. (яч)

Niedziela 6. II.

7.50 Program; 7.55 XI Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Sapporo; 10.40 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 11.10 Dla młodych widzów: TV Klub Śmiałych; 12.25 Dziennik; 12.40 „Gęśle z Jawora" — program folklorystyczny; 13.10 „Przemiany"; 13.35 Dla dzieci: „Co to jest?" — konkurs-zabawa; 14.05 „Gra Orkiestra TV Katowice"; 14.25 XI Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Sapporo; 16.35 „Piórkiem i węglem"; 17.00 „W obiektywie"; 17.30 „Mata Hari" — film dok. ang.; 18.25 „Opowieści z różnych dróg"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Spotkanie z Połyninem" — film fab. radz.; 21.35 PKF; 21.45 Estrada Literacka: „Głosy"; 22.30 Magazyn sportowy. Kronika Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo.

Poniedziałek 7. II.

9.30 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 15.20 Politechnika TV. „Oddziaływanie magnetyczne przewodników z prądem"; 15.55 Politechnika TV. „Pole magnetyczne w materii"; 16.25 Program; 16.30 Dziennik; 16.40 XI Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Sapporo; 18.40 „Eureka"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 Teatr TV: T. Rittner — „Głupi Jakub"; 21.45 Dziennik; 22.00 Sprawozdanie z XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo.

Wtorek 8. II.

9.25 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — C. K. Norwid „Pierścień wielkiej damy"; 10.25 „Armando" — film fab. bułg.; 11.30 Przerwa; 11.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Biologia — „Główne prawidłowości ewolucji"; 12.25 Przerwa; 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Ocena i selekcja zwierząt"; 14.25 Przerwa; 16.10 Program; 16.15 „Oferty"; 16.30 Dziennik; 16.40 XI Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Sapporo; 18.10 Telewizyjny Ekran Młodych; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 XI Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Sapporo; 21.45 „Cliff Richard w Szkocji" — program rozr. ang.; 22.10 Dziennik; 22.25 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo.

Środa 9. II.

8.25 „Katarzyna Paar" — film ang. („Sześć żon Henryka VIII") odc. VI; 9.55 Dla szkół: (kl. VI) „Śladami Archimedesa"; 10.25 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 10.55 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Życie w Biskupinie"; 12.25 Przerwa; 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Historia — „Za wolność naszą i waszą"; 12.25 Przerwa; 13.40 „Wybieramy zawód"; 14.00 Przerwa; 14.50 i 23.05 Politechnika TV. Matematyka. „Przysposobienie"; 15.25 i 23.40 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. „Symetria środkowa"; 15.55 Program 16.00 Dziennik; 16.10 Sprawozdanie z XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 18.55 „Skarb Jarosława Sagana" — rep. film.; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Katarzyna Paar" — film ang. („Sześć żon Henryka VIII") odc. VI; 21.35 „Światowid"; 22.05 PKF; 22.15 Dziennik; 22.30 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo.

Czwartek 10. II.

8.25 Matematyka w szkole: „Nauka dowodzenia" cz. I; 9.00 Dla szkół: (kl. VII) „Wybitni hetmani XVII wieku"; 9.30 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Język polski — „Aleksander Fredro"; 11.25 Przerwa; 11.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Język polski — „Jarosław Iwaszkiewicz"; 12.15 Przerwa; 13.50 i 14.35 Mechanizacja Rolnictwa: „Mechanizacja zbioru zbóż wiązałkami"; 15.05 Przerwa; 16.25 Program; 16.30 Dziennik; 16.40 XI Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Sapporo; 18.15 „Troska i pieśń" — film dok. TVP; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 „Przypominamy, radzimy"; 20.05 Teatr Kobra: W. Biliński — „Wizja lokalna"; 21.05 Sprawozdanie z XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 23.10 Dziennik.

Piątek 11.II.

7.35 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 8.05 TV Kurs Rolniczy: „Wychów prosiąt"; 8.40 Przerwa; 9.00 Dla szkół: (kl. VII) Zajęcia techniczne — „Urządzenie sygnalizacyjne" (Katowice); 9.30 „Wspaniałe wakacje" — film fab. węg.; 10.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — C. K. Norwid „Pierścień wielkiej damy"; 11.25 Przerwa; 12.45 Dla szkół: (kl. II—III lic.) Przysposobienie obronne; 13.15 Przerwa; 15.20 Politechnika TV. „Wektory i translacje"; 15.55 Politechnika TV. „Obroty i kąty skierowane"; 16.25 Program; 16.30 Dziennik; 16.40 Sprawozdanie z XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Punkt wyjścia" — nowela film.; 20.30 „Kraj"; 21.10 Sprawozdanie z XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 23.15 Dziennik.

Sobota 12. II.

9.00 Dla szkół: (kl. V) „W najwyższych górach świata"; 9.30 Przerwa; 9.55 Dla szkół: kl. VI) „Jura Krakowsko-Częstochowska"; 10.25 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo; 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Język polski — „Aleksander Fredro"; 11.25 „Punkt wyjścia" — film; 11.50 Przerwa; 12.45 Dla szkół: (kl. IV lic.) — „Główne prawidłowości ewolucji"; 13.15 Przerwa; 15.25 Program dnia; 15.30 Program I proponuje; 15.50 Redakcja szkolna zapowiada; 16.00 Dziennik; 16.10 XI Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Sapporo; 19.20 Dobranoc; 19.30 Monitor; 20.20 „Studio 13"; 21.40 Dziennik. Wiadomości sportowe; 22.00 „Straszne skutki awarii telewizora" — film fab. czechosł.; 23.20 Kronika XI Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Sapporo.

Piątek, 4. II.

11.00 Program dla szkół „Lenin twórcą partii komunistycznej"; 11.35 Nowiny; 11.45 Melodie naszych przyjaciół; 12.30 „Komunista i czas"; 13.00 Igrzyska Olimpijskie; 14.30 Film „Różny las"; 16.05 Koncert; 16.55 Nowiny; 18.55 Program; 19.00 „Wzory"; 19.30 „Zdrowie"; 20.00 400 dni pięciolatki; 20.40 Śpiewa M. Puszkorow; 21.00 Ekran dla dzieci; 21.20 „Świat socjalizmu"; 21.50 „Tam daleko za rzeką" — film; 23.00 Program informacyjny; 23.00 Igrzyska Olimpijskie.

Sobota, 5. II.

10.30 Program dla techników; 11.00 Program; 11.05 Gimnastyka; 11.30 Nowiny; 11.45 Koncert wychowanków żłobka; 12.30 „Ziemia i ludzie"; 13.00 Igrzyska Olimpijskie; 14.30 Dla dzieci. „Przygody żółtej walizeczki"; 15.45 Panorama międzynarodowa; 16.15 „Rok siódmy" — film; 17.35 Szkatułka muzyczna; 17.45 Przegląd międzynarodowy; 18.00 Muzyka; 18.35 „W świecie zwierząt"; 20.00 Panorama nowin; 20.10 Igrzyska Olimpijskie; 21.50 „Plac czerwony" — film; 23.00 „Czas" Program informacyjny; 23.20 Energetyka BSRR; 0.15 Igrzyska Olimpijskie.

Niedziela, 6. II.

10.30 Elektronika; 11.00 Program; 11.05 Gimnastyka; 11.15 Nowiny; 11.30 Budzik; 12.00 Kiosk muzyczny; 12.30 Igrzyska Olimpijskie; 14.30 Poszukiwania; 15.10 Ekran dla dzieci; 15.20 Nowiny; 16.35 Program dla wojska; 16.45 Czterej pancerni i pies" — film; 17.45 Śpiewa W. Kaładnina; 18.15 Architektura wsi dziś i jutro; 19.00 „Klub kinopodróżników; 20.00 Nowiny; 20.10 Igrzyska Olimpijskie; 20.45 Cyrk; 21.25 Ameryka; 21.55 „Plac czerwony" — Film; 23.00 „Czas"; 23.30 Zgaduj zgadula.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 158

ПРАЗАІЧНЫЯ ТВОРЫ „БЕЛАВЕЖЫ"

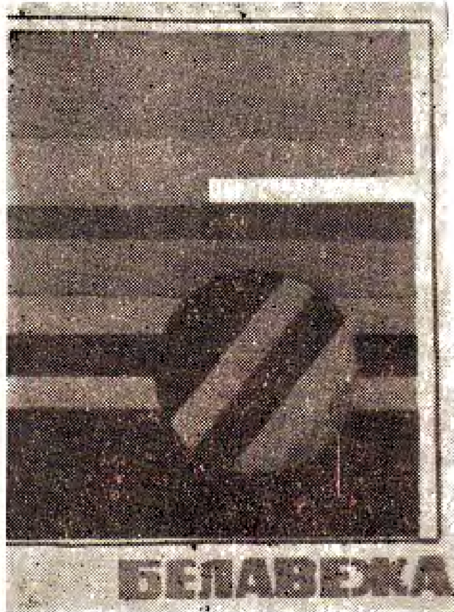

Калі бярэш у рукі кнігу ці часопіс, заўсёды чакаеш знайсці ў іх нешта ўзбагачаючае цябе. З такім намерам я таксама прыступіў да азнаямлення з другім нумарам альманаху «Белавежа», які нядаўна выдала Галоўнае праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства, і ў сваіх надзеях не памыліўся. Гэтае выданне ў 200 старонак запрэзентавала фрагмент перакладу «Пана Тадэуша» А. Міцкевіча на беларускую мову, зроблены Браніславам Тарашкевічам у асноўным у 1928 годзе ў час яго знаходжання ў турме ў Вронках, успаміны Людвікі Войцікавай аб Максіме Багдановічу, прозу і паэзію семнаццаці аўтараў, якія пішуць у Польшчы на беларускай мове, рэпрадукцыі прац мастакоў.

Сённяшняе выказванне я хачу прысвяціць празаічным творам.

Некалькі год таму назад мы нараканлі на тэматычнае ўбоства нашай прозы, на недахоп твораў, прысвечаных сучаснасці. Цяпер жа тэматычны дыяпазон прозы даволі шырокі. У альманаху знаходзім апавяданні М. Гайдука, якія кранаюць гістарычную праблематыку X—XIII стагоддзяў; В. Склубоўскага, што датычаць міжваеннага часу; У. Дваракоўскага, В. Рудчыка і В. Склубоўскага, прысвечаныя пакаленню, увайшоўшаму ў грамадскае жыццё ў міжваенны час і перажыўшаму пакуты апошняй вайны, каб затым актыўна ўдзельнічаць у нашай сучаснасці, і, урэшце, найбольш багата прадстаўлены апавяданні аб людзях нашых дзён у М. Красоўскага, У. Паўлючука, С. Раманчука, В. Рудчыка і В. Склубоўскага.

І ў пошуках формы таксама заўважаем у «белавежцаў» некаторы зрух. Побач з пераважна традыцыйнымі ў пабудове апавяданнямі знаходзяцца тут таксама спробы ўвесці некаторыя канструкцыйныя змены, якія робяць твор больш напружаным, уздзейнічаючым на чытача, напрыклад, «Пацалункі Кастухі» В. Рудчыка ці «Восень жыцця» С. Раманчука.

У. Дваракоўскі ў «На світанні» і В. Склубоўскі ў «Забойцы» закранулі тэму злачынстваў, якія ўчыняла рэакцыйнае падполле ў 1944—1947 г.г. на Беласточчыне над тымі людзьмі, якія актыўна ўключыліся ў працэс пабудовы новага грамадства. Праўда, у У. Дваракоўскага тэма вырашана надта ж фрагментарычна, аўтар абмяжоўваецца толькі да паказу прычын, якія прымушалі сялян хапацца за зброю, каб даць належны адпор бандам. Затое ў В. Склубоўскага створаны больш паглыблены вобраз гэтай барацьбы. Бандзёрскія забойствы і рабункі не зацерліся з часам у памяці людзей, яны нават пасля дваццаці пяці год уздзейнічаюць на чалавечыя паступкі і паводзіны, даводзяць да трагедыі.

Наогул В. Склубоўскі запрапанаваў у альманаху добрую прозу. Амаль усе апавяданні гэтага аўтара глыбокія і хвалюючыя. Выключэннем сярод іх мо ёсць толькі «Сэрца маткі» і «Злодзей», у якіх матываванасць паступкаў герояў крыху аднабокая. Затое «Цюленевае футра» і асабліва «Марта» — рэчы, патрасаючыя ў сваёй вымове.

М. Красоўскі — наш народны творца — у «Небывалым балі» імкнуўся паказаць выхаваўчыя магчымасці старэйшага пакалення ў адносінах да маладых. Зрабіў гэта даволі ўдана, дасціпна, таксама, як і яго герой — старэйшы селянін — пераканаў свайго сына-кудлача, каб той падстрыгся.

С. Раманчук у «Восені жыцця» заглыбіўся ў адвечную праблему чалавецтва: ці варта жыць. Вырашыў яе не на карысць жыцця і, здаецца мне, што загубіў свайго героя — аўтара дзённіка — даволі нематывавана, хоць яго герой — гэта тыповы чалавек, якому цяжка знайсці сувязь з іншымі людзьмі.

В. Рудчык у сваіх апавяданнях «Жменя зямлі» і «Пацалункі Кастухі» закрануў дзве істотныя праблемы беластоцкай вёскі. У «Пацалунках Кастухі» знайшоў адлюстраванне пакутны шлях незаможнага сялянства ад парабкавання пры санацыі праз генену ваенных год і акупацыі да перамогі народнага ладу ў нашым краі. У «Жмені зямлі» аўтар закрануў цікавую і актуальную тэму старэння нашага сяла і неабходнае ў сувязі з гэтым развітанне старэйшых людзей з іх зямлёй, гаспадаркай, родным кутком. І хоць апавяданне не мае засцярог з мастацкага боку, аднак трактоўка тэмы здаецца мне ўсё ж у ім стэрэатыповая. Вельмі ж аднабакова паказаў у ім аўтар «гарадское вучонае» маладое пакаленне, якое нібыта толькі і чакае тых двухсот тысяч з продажу гаспадаркі, каб купляць сабе за іх футры, піяніна ды легкавыя машыны. Гэта погляд старэйшага пакалення. Ён не зусім адпавядае жыццёвай праўдзе. Маладым людзям, што працуюць у горадзе, таксама належыцца права на сваё жыццё, заслужаны адпачынак (і над Балатонам таксама), на вольную хвіліну. Не можа ж вечна вісець над імі абавязак парабкавання ва ўсе нядзелі ды водпускі на так званай «бацькаўшчыне», з якой і старым і маладым раней ці пазней усё ж трэба будзе развітацца. Напэўна, у жыцці здараюцца і такія выпадкі, як у апавяданні В. Рудчыка, але не яны з'яўляюцца тыповымі для нашай сучаснасці. Часцей за ўсё «гарадскія» забіраюць старых з сяла да сябе, не атрымаўшы ні зламанага граша з тых нібыта малаком ды мёдам плывучых двухсоттысячных «зарэчанак», апякуюцца бацькамі, даюць ім і стол і дом.

Канчаючы свае заўвагі над прозай, змешчанай у другім нумары «Белавежы», хацелася б выказаць пажаданне, каб аўтары спрабавалі сваіх сіл у стварэнні абшырнейшых празаічных палоцен, не абмяжоўваліся толькі да жанру апавядання. Некаторым з іх гэта ўжо пад сілу.

Ігнат Снарскі

* ✲ *

Сярод спраў

жывых звычайных

мы не адной

дарогай крочым

і кругом свайго

шукаем

не знаходзім

а знаходзячы не знаем

ці пачатак быў

ці мэта

і далей брыдзем упарта

думкі гоняць

дакараюць

мы кагосьці выглядаем

нас чакаюць

даганяем

абыходзім.

Л. ТАНКЕВІЧ

У ГРУДЯХ НЭ КАМЭНЬ Б'Е

Раз Маруся квіеты рвала,
Ванькін луг усёй здоптала.
Ванька — хлопэць нэжэнаты
Часто любів довж поспаты.
По музыках всё шалався,
Жэнытіся нэ збірався.

У той дэнь, як бы на зло,
На луг Ванъку прынэсло.
Зобачывшы луг помяты,
Став віновніка шукаты.
А Маруся ў туом часе,
Пуод мэжою сховалася.

І хоч Ваньку добрэ знала
То спокуойно нэ лежала.
Взявшы камэнчык-комок,
Удырыла ёго в бок.
Ванька ж вэльмі взрадовався,
Што з Марусёю споткався.

Замэсць вэльмі поругаты,
Той став шчіеро цыловаты.
Нэ пройшло і тры нэдіелі
А зробілі вжэй вэсіеле.
— Правда в туом на світеты е,
Што в грудях нэ камэнь б'е.

Ваня Кірызюк

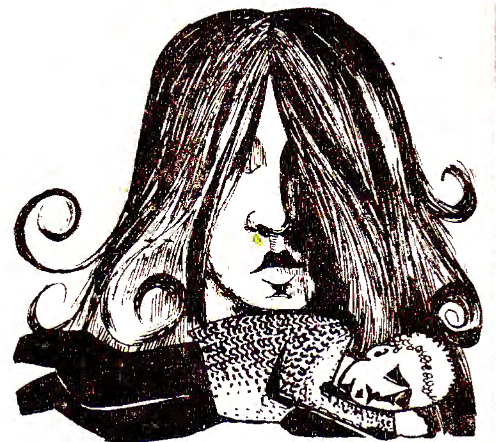

У задымленым пакоі трое мужчын нахілілася над ледзь асветленым лямпай сталом. — Вока, — ускрыкнуў адзін, з задавальненнем ляснуўшы картамі аб стол. Жылістая рука адным рухам згарнула са стала кучу дробных. У вачах шчаслІўца замільгацелі аганькі. Настала цішыня.

— Банкуй, — прашыпеў другі, падбіўшы пад сталом нядаўна выпітага «поў літра». Яго кулакі, канцыстыя і велізарныя, зацiснуліся аж да болю. Закурылі. Вочы прагна сачылі за рукамі раздаваючага карты і кучаю «драбнякоў», якіх усё прыбывала. Газоўка неяк прыгасла, запыхкала, але не згасла. За сцяною праз сон загаварыла Сцяпанава жонка...

— Ашуканства, — знянацку зароў канцавы Толік. — Ашуканства, давай грошы, — падаткнуў свой канцысты кулак пад нос Сцяпану. Затрашчаў стол, бразнула вядро з вадою і сыкнуў нехта, падаючы пад моцным ударам.

— Сцяпан, што ты? — з крыкам выбегла жонка, адцягваючы мужа. Акрываўлены Толік валяўся пад парогам у разлітай вадзе, дарэмна прабуючы ўстаць. — Адыдзі, — загарланіў муж, піхануўшы яе на печ. Задзынгала люшка і зваліўся саган. Кульгавы Юлек дрыжачымі рукамі шукаў шапкі. — Адыдзі... — выў Сцяпан, — не мяшайся. Біў яе па твары, руках, жываце...

...За сцяною заплакала дзіцё.

Кастусь Бандарук

ТВАР

гэта
(напішы сам
бо я сапраўды
не знаю)
рукамі думкі
дастаць да пяску
а потым
часаць вуснамі
валасы
прыбярэжных вербаў
скажам
Я Піў Жыццё
а ты толькі
будучы ангелам алкаголю
з'ядаў фарбу,
з вачэй дзяўчыны

* ✲ *

мы не скажам
сабе
смеху

між нашымі
словамі
СО, памірае
С, плача
Н, ужо ў жалобе

мы не скажам
сабе
трывогі
гэта ж
вяселле
Н, з О,
пажаніліся
мы не ўмеем
з сабой
гаварыць.

* ✲ *

калі зямля
у валоданні
кары бяроз
я — сняжынкай
птушкаю зімы
гэта я
плачу мокрай ватай
разам з небам
гэта я
вецер — чуеш?
гэта я
з табою спяваю
жалобныя песні
я з табой — завіруха
танцую
я — усім
я — усім
толькі не сабой.

Хрысціяне

усмешкай поспеху чаравікаў
на абразах у царкве
непрыкметна выціраем пыл
гляньце людзі
крыкнулі чаравікі
я тапчу вашыя абразы
людзі білі паклоны
людзі маліліся

ЗОСЯ САЧКО

Пачатак на стар. 1

У бельскіх самадзейнікаў

На Каляды з мастацкай праграмай выступалі члены драмгуртка з Агароднікаў. Агароднікі 11-асабовы драмгурток працуе пад кіраўніцтвам настаўніцы Ольгі Ігнацюк. Самадзейнікі ставілі на сцэне ў мясцовай святліцы дзве п'есы: «Вывяражылa» і «Мікітаў лапаць». Вечарына прайшла з вялікім поспехам. Бурнымі воплескамі суправаджаліся асабліва выступленні Еўдакіі Врублеўскай, Веры Юрчук, Юркі і Грышы Перавых, Сяргея Вакулея і другіх. Мастацкую праграму глядзела 200 асоб. Яшчэ ў карнавале самадзейнікі з Агароднікаў выедуць са сваёй праграмай у суседнія вёскі Зубава і Крывую. На запусты яны намераны падрыхтаваць «Паўлінку» Я. Купалы.

Малады яшчэ драмгуртoк у Стрыках ставіў на святы дзве п'есы: «Боты» і «Міхалка». У праграму, апрача п'ес, былі ўключаны песні і гумары. Гледачоў было 150 асоб. Усім спадабаліся асабліва выступленні Валі Антанюк, Міхася Дацэвіча, Валянціна Дэмбоўскага і іншых таленавітых спевакоў. Стрыкаўскім драмгуртком кіруе Леаніда Лапінская.

Самадзейнікі з Піліпак давалі канцэрт у сялянскай хаце, паколькі ў вёсцы няма святліцы. Іх мастацкую праграму прыйшло глядзець 112 асоб.

Я. Цялушэцкі

АБ ЧЫМ РАСКАЗВАЮЦЬ У АХРЫМАХ

Аж на пушчу ўлеглася малая вёска Ахрымы. Уязджаем у яе праз вароты з елак, што блішчаць ад інею. Столькі спакою! Дом Ані Несцярук — настаўніцы мае вялікія сінія ваконныя лямоўкі. Гэта напалову дом настаўніцы. У другой палове яшчэ нядаўна была школа. Ліквідавалі яе, ці лепш сказаць, далучылі ахрымаўскіх дзяцей да Ляўкова, бо дайшло у Ахрымах да таго, што не было дзяцей для школьных класаў. У Ляўкова 2 кіламетры, на ўспрашкі менш, і пару школьнікаў разам з настаўніцай штодня бягуць у школу ў Ляўкова.

У Ані Несцярук муж і сын. Апошні на пытанне — колькі табе год? — выцягвае чатыры пальцы і кажа: «штольскі». Закругліў на паўгода ўверх, але хто з нас не хацеў быць дарослым у тры з палавінай гады?

Аня прыехала ў Ахрымы маладзенькай настаўніцай пасля бельскага ліцэя. Зжылася з гэтай спакойнай лясной вёскай. А вёска і сама змянялася, расла на вачах маладой дзяўчыны. Калі Аня прыйшла, не было электрычнага святла, а будынак школы быў стары. Цяпер тэлевізар у вёсцы ў кожнай другой хаце. Людзі густа купляюць лядоўкі, пральні. Сельскагаспадарчы гурток прыняў у апеку частку дома, дзе была школа, і хоча тут у хуткім часе зрабіць святліцу (калі?) з былым школьным тэлевізарам.

Вёска мае сваіх заслужаных людзей: Міхал Івацік, які арганізаваў тут беларускую школу і быў шэсць год першым яе настаўнікам, Кастусь Паўлоўскі — аднасяльчанін, слаўны чалавек, які дзейнічаў у вёсцы, памагаў усім, такі піянер новага.

Вёска мае і другі воблік: наўхільна становіцца вёскай старых людзей. Аня, якая наглядае за жыццём вёскі доўгія гады, кажа: «Гэта так падзейнічала свядомае мацярынства. Ніхто не хоча мець многа дзяцей. Але яшчэ і тое, што ўсе маладыя выязджаюць з вёскі. Вось з той хаты дачка ў Варшаве, сын у Вроцлаве. Вось насупраць нас жыве двое адзінокіх старых, а было пяцёра дзяцей. Выехалі. І гэтак хата ў хату».

Хоць... хоць апошнія гады прыносяць змены. Ля Ляўкова паўстала і развіваецца керамічная фабрыка, прыязджаюць людзі на работу. І ўжо зараз цяжка знайсці вольны пакой у Ляўкове. Людзі добра зарабляюць, маюць грошы, багата жывуць.

Са спраў больш блізкіх сабе называе Аня школу ў Ляўкове, «што старая і цесная; гаворыцца ў нас, што ў 73 годзе пачнецца будова новай, а можа і не пачнецца...» Дом для настаўнікаў мелі будаваць у Ляўкове, але не будуць, бо ўсе настаўнікі будуюцца на ўласны кошт.

— Вы заўсёды былі і засталіся настаўнікам малых дзяцей. Якой трэба быць тут настаўніцай?

— Галоўнае — трэба малым дзецям быць маткай. Каб выхоўваць дзяцей, трэба хадзіць па хатах, глядзець, што робяць і чым цікавяцца. Бацькі бываюць розныя, і з імі трэба працаваць. Абавязкова прыцягваць іх да грамадскай працы ў класных «тройках». Малыя дзеці вымагаюць большай апекі. Я вучу класы 2—3 — разам 25 асоб. Дагаварылася вось з ляўкоўскай фабрыкай, каб атрымліваць ад іх для дзяцей гарачую каву (там яе вараць рабочым).

— Мо б гэта пашырыць на ўсю школу?

— Добра было б!

— Вы не тутэйшая?

— Але стала тутэйшай і працу сваю тут стараюся выконваць як мага найлепш. А ў вёсцы жывецца вельмі файна. Як цудоўна тут летам! Прыедзце летам!

Гэтае запрашэнне ляціць за мною, калі машына, калышучыся, выбіраецца на простую дарогу. І нельга не думаць пра спакойную вёску Ахрымы. Якая будзе яна праз 5—10 год? Ці пастарэе яшчэ больш, ці пачне разрастацца і маладзець? Ключ да гэтага пытання, бадай, знаходзіцца ў ляўкоўскай керамічнай фабрыкі. Фабрыка ажывіла ўжо ўвесь прыпушчанскі куток на чале са Старым Ляўковам. Хто ведае, мо прамысловасць паўстрымае ўцёкі маладых з тутэйшых вёсак. І маладосцю забурліць жыццё ў Ахрымах?!

Вера Леўчук

ЖЫВЫЯ ТРАДЫЦЫІ ППР

Прэзідыум акадэміі.

Камандорскім крыжам Ордэна адраджэння Польшчы ўзнагароджваецца Хведар Казарэз.

16 студзеня г.г. у святочна ўпрыгожаный зале ТППР у Беластоку адбылася паважтовая акадэмія з нагоды 30-й гадавіны ППР. Удзельнічалі ў ёй ветэраны барацьбы за народную Польшчу, былыя дзеячы ППР і грамадска-палітычны актыў Беластоцкага павету.

Загадчык аддзела прапаганды ВК ПАРП Валенты Авер і І сакратар ПК ПАРП у Беластоку Ян Дзянісюк ад імя Рады дзяржавы ўручылі заслужаным былым дзеячам ППР і ЗВМ высокія ўзнагароды. Камандорскім крыжам Ордэна адраджэння Польшчы ўзнагароджаны Хведар Казарэз. Афіцэрскія крыжы Ордэна адраджэння Польшчы атрымалі Уладзімір Хлябіч, Павел Кандрасюк, Міхал Лушч, Язэп Мушынскі, Рамуальд Прэдка. Кавалерскія крыжы Ордэна адраджэння Польшчы — Ян Багданскі, Багдан Буйвід, Данель Купрыянюк, Аляксандр Маліноўскі, Браніслаў Попка, Віталь Пракаповіч, Мікалай Саснюк. Залатыя крыжы заслугі атрымалі Аляксандр Буйка, Генавефа Дэрэсевіч, Рыгор Палецкі, Казімір Пракаповіч, Васіль Скаўронскі і Аляксандр Тамчонак.

Многія былі таксама ўзнагароджаны адзнакай «Заслужаны для Беласточчыны».

У мастацкай частцы выступілі калектывы з Альмонтаў, Супраслі, Заблудава, Міхалова і Фаст.

Тэкст і фота Цаф — Р. Сянько

Удзельнікі ўрачыстасці.

Беларуская літаратура — Аляксандар Баршчэўскі

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

ПЕРАКЛАДНАЯ ЛІТАРАТУРА — ЧАСТКА II.

Творы рэлігійнага характару. У мінулы раз гаварылі мы аб агіяграфічных творах, перакладзеных на беларускую мову. Зразумела, што агіяграфія належала да рэлігійнай літаратуры. Спецыфіка яе заключалася ў тым, што гаварыла яна аб канкрэтных постацях рэлігійных падзвіжнікаў. Такім чынам, агіяграфія была толькі адным з жанраў, адным з відаў рэлігійнай літаратуры. Апрача агіяграфіі, у гэтай літаратуры нямала было іншых плыняў і кірункаў. Сёння зоймемся некаторымі з рэлігійных твораў, якія не належаць да агіяграфіі, але якія адыгралі вядомую ролю ў развіцці хрысціянскай ідэалогіі.

Некаторыя з гэтых твораў не зусім прытрымліваліся афіцыйных царкоўных установак і досыць свабодна тлумачылі тыя ці іншыя рэлігійныя праблемы. Гэтая свабода набліжала творы да апакрыфічнага жанра, аб якім мы ўжо некалькі разоў гаварылі і пры літаратуры Кіеўскай Русі і пры літаратуры Вялікага княства Літоўскага.

Досыць цяжка сказаць, з якіх моваў былі перакладзены рэлігійныя творы на беларускую мову. Аднак у многіх выпадках можам амаль з стапрацэнтнай упэўненасцю гаварыць, што перакладаліся яны з чэшскай, а яшчэ часцей з польскай мовы. І гэта зусім зразумела. Сувязь тагачаснай Беларусі з Польшчай была настолькі моцная, што і сучасным беларускім перакладчыкам найзручней было карыстацца польскімі перакладамі рэлігійнай літаратуры. Карыстанне з польскіх тэкстаў знайшло сваё адбіццё ў беларускіх перакладах. Нашы перакладчыкі свядома або несвядома ўводзілі ў тэкст даволі вялікую колькасць польскіх слоў. Яскраз гэтыя словы і з'яўляюцца доказам, што беларусы адкліваліся перш за ўсё да польскага тэксту.

Да найбольш распаўсюджаных твораў рэлігійнага характару ў сярэдневяковай Беларусі трэба аднесці: «Аповесць аб трох каралях — валхвах», «Сказанне аб Сівіле-прарочыцы», «Аповесць аб Таўдале-рыцары».

«Аповесць аб трох каралях-валхвах», напэўна, вядомая старэйшаму і сярэдняму пакаленню нашых чытачоў. Нават у даваенных польскіх школах Заходняй Беларусі, у якіх не было ўвогуле беларускай мовы, выкладаўся праваслаўнымі духоўнікамі для дзяцей беларусаў закон божы. Падчас гэтых заняткаў была абавязкова і легенда аб каралях, якія, даведаўшыся аб нараджэнні Хрыста, ішлі да яго, каб прывітаць нованароджанага пасланца бога на зямлі. Да Хрыста каралям ішлося вельмі спраўна і хутка, бо дарогу паказвала ім ясная зорка на небе. Затое назад прышлося ісці ім вельмі доўга, бо цудоўныя зоркі больш ім не свяціла. «Аповесць аб трох каралях-валхвах» зрабіла незлічоны ўплыў на нашыя паняцці і перакананні. Мабыць, тэрміны «пуцяводная зорка» або «народжаны пад шчаслівай зоркай» бяруць свой пачатак з гэтага твора.

«Аповесць аб трох каралях-валхвах» была напісана манахам Іаганам з Гільдэсгейма ў першай палове XVI ст. «Аповесць» выйшла ў свет на лацінскай мове. Хуценька, бо ўжо ў 1544 годзе, пераклалі яе палякі на сваю мову. Праўдападобна, палякам пазаймасцілі беларусы і пераклалі «Аповесць» на беларускую мову. Ці пераклалі яе з польскай мовы? Хіба так, хаця можна і сумнявацца ў гэтым. Справа ў тым, што ў беларускім тэксце нямала слоў польскіх, пры гэтым аднак ёсць у беларускім тэксце фрагменты, якіх няма ў польскім перакладзе. З гэтага можам зрабіць вывад, што беларускі перакладчык, апрача польскага тэксту меў пад рукой яшчэ і іншы тэкст, або карыстаўся толькі польскім тэкстам, але дапускаў пры гэтым значную свабоду ў перакладзе зместу твора.

«Аповесць аб трох каралях-валхвах» не мела арыгінальнага характару. Была яна толькі пашыранай перапрацоўкай вядомага эпізоду з «Біблії».

«Сказанне аб Сівіле-прарочыцы», як і «Аповесць», абапіралася на біблійны матыў аб царыцы Саўскай, якая праславілася сваёй выключнай мудрасцю. Не ведаем аўтара перакладу гэтага твора на беларускую мову. Цяжка таксама акрэсліць час гэтага перакладу. Даследчыкі гавораць аб канцы XV або пачатку XVI стагоддзя.

Як гэта ўжо вынікае з загалоўка, галоўным героем твора з'яўляецца царыца Сівіла, якая сваёй мудрасцю дараўноўвала славутаму Саламону.

Зрэшты, у творы паказана непасрэднае спатканне паміж Сівілай і Саламонам. Аўтар сказання выразна ідэалізуе разумовыя здольнасці Саламона і Сівілы. Укладае ён у вусны сваёй гераіні афарыстычныя выказванні, поўныя таямнічасці прароцтвы аб канцы свету. Словам, маем тут дачыненне з адной з прыгожых легенд, якая сведчыць аб несумненных паэтычных здольнасцях аўтара. Значная колькасць чэхізмаў сведчыць аб тым, што беларускі пераклад «Сказання аб Сівіле-прарочыцы» быў зроблены з чэшскай мовы.

Трэцім шырока вядомым творам рэлігійнай літаратуры была «Аповесць аб Таўдале-рыцары», напісаная ў Ірландыі у XII ст. Твор гэты досыць свое-

Новыя комплексы зямлі

План камасацыі зямлі ў Бельскім павеце прадугледжвае закончыць ліквідацыю цераспалосіцы ў 1973 годзе. Аднак надалей, прынамсі ў некаторых мясцовасцях, будзе праводзіцца праца над аб'ядноўваннем (у адным месцы) зямлі, якая з'яўляецца уласнасцю дзяржавы, або якая ў кароткім часе (з-прычыны недахопу наследнікаў) можа перайсці ў скарб дзяржавы.

У мінулым годзе былі аб'яднаны землі т.зв. аб'екта Рыбалы. Сюды залічваюцца землі суседніх вёсак Рыбалы, Цялушкі і Канюкі. Больш чым 700 гектараў дзяржаўнага фонду зямлі з гэтага аб'екта перададзена ў карыстанне ПГР-у Дабжыньоўка. Новы ПГР у Рыбалах будзе створаны не раней, чым у 1973—1974 гадах.

На гады 1972—74 прадбачана аб'яднаць дзяржаўныя землі ў Нурцы, Райску і Страблі. Трэба адзначыць, што павятовае бюро геадэзіі ў Бельску умела арганізуе працу ў гэтай галіне. Дзякуючы такой працы аб'яднаны землі ПФЗ у вёсцы Карп у 1970 годзе, хаця планы прадугледжвалі гэта зрабіць у 1974 годзе. Добрая арганізацыя працы дазволіла ўвесці ў план «сцаленняў» вёску Зубава на 1973 год. Ваяводскае аб'яднанне ПГР зможа прыняць зубаўскую зямлю, як і зямлю з комплекса Храбалы (дзе таксама створыцца аб'ект дзяржаўнай зямлі) ужо ў 1974 годзе.

Паколькі на 1975 год увогуле не прадбачваецца «сцаленняў», а цераспалосіца як такая ўвогуле не будзе існаваць, павятовыя ўлады смела могуць дамагацца ад ВРН уключэння ў план «сцаленняў» іншых вёсак. Зараз ёсць пільная патрэба аб'яднання грунтаў у 11 вёсках павету. У іх найвялікшая колькасць няправільна загаспадаранай дзяржаўнай зямлі. (ак)

Незвычайныя вогнішчы

Хто не любіць у ціхі асенні дзень раскласці вогнішча! Пасядзець каля яго, нібы пагрэцца, а на самай справе — паглядзець на мітуслівыя агеньчыкі ды паслухаць траскатлівую гаворку сухіх галінак з палкімі вугалькамі.

Такія вогнішчы ў кастрычніку мінулага года тры дні надрад пасля ўрокаў раскладалі вучні V—VIII класаў са школы ў Скупаве Гайнаўскага павету. Але гэта былі незвычайныя вогнішчы. Вучні скупаўскай школы разам з настаўнікамі працавалі пры ачыстцы лясных вырубаў у адным з кварталаў Белавежскай пушчы. Яны збіралі рознае ламачча, галлё, кару і палілі. На ачышчаным вучнямі вырубе плошчай у 4,5 га навесну будзе пасаджан малады лес!

Прыемна ж было скупаўскім школьнікам і папрацаваць, і абмеркаваць, седзячы пры палаючым кастры, куды наступным летам адправіцца на экскурсію за заробленыя пры ачыстцы каля 2500 злотых. У мінулым годзе яны ездзілі ў Варшаву. Знаёміліся з прыгажосцю і новабудоўлямі сталіцы. А на будучае лета яны вырашылі паехаць на Мазурскія азёры. Жадаем іх добрага надвор'я і незабыўных уражанняў! (мг)

КОНКУРС

збіральнікаў народных абрадаў і беларускага фальклору ў ПНР

I.

Арганізатары: этнаграфічная камісія пры ГП БГКТ у Беластоку, рэдакцыя «Нівы» і Беларускі рэгіянальны этнаграфічны музей у Белавежы.

II.

У апошні перыяд у сувязі з гвалтоўнымі зменамі ў жыцці вясковага насельніцтва хутка знікаюць даўнейшыя народныя абрады, звычаі, вераванні, песні і іншыя формы фальклору, а таксама аб'екты даўнейшага народнага будаўніцтва. У сувязі з гэтым конкурс павінен дапамагчы захаваць некаторыя цікавейшыя формы беларускай народнай культуры, дзякуючы збіранню матэрыялаў і яго навуковай апрацоўцы і, па магчымасці, публікацыі яго.

Мэты конкурсу:

1. Збіраць народныя абрады, вераванні і звычаі.
2. Збіраць песні і іншыя формы славеснай народнай творчасці.
3. Інвентарызаваць даўнейшае народнае будаўніцтва.

III.

Конкурс працягваецца ад 1 студзеня да 31 мая 1972 г.

IV.

У конкурсе могуць прыняць удзел:

1. Работнікі і актывісты БГКТ, якія цікавяцца народнай культурай.
2. Настаўнікі падставовых і сярэдніх школ.
3. Вучні сярэдніх і прафесіянальных школ.
4. Усе іншыя асобы, якія цікавяцца беларускай народнай культурай.

V.

Паведамленне аб удзеле ў конкурсе неабходна дасылаць на адрас: Галоўнае праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку, вуліца Варшаўская 11.

ГП БГКТ, пасля атрымання паведамлення аб удзеле ў конкурсе, вышле адпаведныя анкеты з тлумачэннем метаду, паводле якіх неабходна збіраць матэрыялы. Для конкурсу прадугледжаны наступныя анкеты:

1. Абрады, вераванні і звычаі, звязаныя з нараджэннем чалавека.
2. Абрады, вераванні і звычаі, звязаныя з пахаваннем чалавека.
3. Народнае будаўніцтва.
4. Збіранне песень.

Удзельнікі конкурсу могуць збіраць матэрыялы паводле ўсіх атрыманых анкет, паводле адной, альбо некалькіх выбраных анкет. Сабраныя матэрыялы неабходна дасылаць на пададзены вышэй адрас Галоўнага праўлення БГКТ.

На конкурс нельга дасылаць матэрыялаў, апублікаваных ужо збіральнікам у прэсе або іншых выданнях.

VI.

Матэрыял, дасланы збіральнікам, будзе ацэньвацца камісіяй, створанай ГП БГКТ, паводле наступных крытэрыяў:

1. Колькасць сабранага матэрыялу.
2. Змест матэрыялу.
3. Атрыманне ўдзельнікамі конкурсу ад вясковых інфарматараў паведамленняў аб вельмі старых творах народнай культуры, вельмі каштоўных у навуковых адносінах.
4. Выразнасць сабранага матэрыялу і яго згоднасць з анкетамі.

VII.

Для найлепшых збіральнікаў прадугледжаны ўзнагароды, прызначаныя Галоўным праўленнем Беларускага грамадска-культурнага таварыства і рэдакцыі «Нівы» ў Беластоку.

Галоўнае праўленне БГКТ запрашае зацікаўленых прыняць шырокі ўдзел у конкурсе.

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

Ільготы ў падатку

Праінфармавана нас у фінансавым аддзеле Прэзідыума ВРН, што ад 1 студзеня г.г. будуць значна пашыраны ільготы ў падатку для гаспадароў. Гэта звязана з забеспячэннем рэалізацыі пастановы VI з'езду партыі аб належным выкарыстоўванні зямлі.

На працягу пяці год не будуць ападаткоўвацца глебы слаба загаспадараныя, якія былі куплены гаспадарамі ад іншых уладальнікаў. Гэтыя ільготы будуць прымяняцца ў вёсках, спецыяльна вызначаных фінансавым аддзелам ВРН пры кансультацыі з аддзеламі сельскай гаспадаркі ваяводскай і павятовых рад.

Апрача таго, на працягу 5-ці год будуць асобна ападаткоўвацца тыя глебы, якія гаспадары купілі дзеля павелічэння сваёй гаспадаркі. У гэтым выпадку не будзе брацца пад увагу ўзровень іх загаспадарання. Калі будуць абгрунтаваны патрэбы, ільготы могуць быць прадоўжаны да 8-мі год. Сутнасць ільготы ў выпадку асобнага ападаткавання заключаецца ў меншай падатковай прагрэсіі.

Найніжэйшае ападаткаванне будзе прымяняцца ў адносінах да ўладальнікаў больших арэалаў зямлі ПФЗ V і VI класа. Ільгота гэтая будзе прымяняцца толькі ў некаторых мясцовасцях.

Улады разглядаюць таксама магчымасць асобнага ападаткавання арандаванай зямлі, якая з'яўляецца уласнасцю гаспадароў у пенсіянерскім узросце або інвалідаў і не магла быць прынята ў скарб дзяржавы з прычыны цяжкасці ў яе загаспадаранні. (ак)

асаблівы. Займае ён пераходную пазіцыю паміж апокрыфам і прыгодніцкім рыцарскім раманам. Ужываючы сённяшнюю тэрміналогію, можна сказаць, што гэта твор аб перавыхаванні хулігана. Таўдал-рыцар — гэта блудны сын, чалавек, які думае толькі аб надзённым і мала цікавіцца вечным. Афіцыйная ідэалогія, якая скоўвае заўсёды індывідуальнасць, не адпавядае Таўдалу. Выпрацоўвае ён сваю «філасофію», якая зводзіцца да падарожжаў, гульняў, п'янства і іншых раскошаў. Словам, усё для цела і нічога для душы. Ці ж афіцыйна хрысціянства магло апрабаваць такую бесталач? Не магло. Не мог на такога чалавека спакойна глядзець таксама бог, і таму Таўдал падчас п'янства страціў прытомнасць на тры дні. Душа Таўдала павандравала па закамарках пекла і раю. Прыглядзелася да грэшнікаў, якія гойсаюць у муках па пекле, і да сумленных людзей божых, якія спакойненька бытуюць у райскай цішыні. Рыцар Таўдал зразумеў, што практыка яго жыцця завядзе абавязкова ў пекла, ён пастанавіў змяніць свае думкі і ўчынкі. Пасля прабуджэння пачынае жыць па-другому, становіцца ўзорам хрысціянскай сумленнасці і пакоры.

Са сказанага бачым, што ўсе названыя намі творы не мелі аднолькавых тыпаў герояў, але мелі аднолькавую мэту. Імкнуліся яны прыцягнуць увагу чытача да хрысціянскай ідэалогіі, як ідэалогіі выключнай і беспамылковай, незалежнай.

Хлебам і соллю вітаюць самых лепшых гасцей. Такі ўжо стары славянскі звычай. Ён мне прыпомніўся ў той час, калі я на станцыі Геніюшы прыглядаўся, як залаты паток савецкай пшаніцы перапльівае ў польскія вагоны. І здалося мне тады, што гэтая, як не кажы, празаічная перагрузка найзвыклейшага збожжа становіцца ў тысячу раз пампожаным сімвалам старога славянскага прывітання.

Некалькі чарговых неўраджайных гадоў прымусілі нас да імпарту збожжа — перш за ўсё таму, каб не дапусціць да заняпаду жывёлагадоўлі.

Першыя вагоны з савецкім збожжам прыбылі ў Польшчу яшчэ 25 студзеня 1971 года і ад гэтага дня аж да 15 лютага мінулага года ў Саколцы і Геніюшах кожны дзень віталі пастаўкі савецкай пшаніцы.

Другі цыкл гэтых паставак распачаўся 9 снежня 1971 года — якраз тады, калі ў Варшаве госцем VI з'езду ПАРП была савецкая дэлегацыя, якую ўзначальваў генеральны сакратар ЦК КПСС, тав. Леанід Брэжнеў.

І вось я ў Геніюшах. Марозны, студзеньскі дзень. Пад нагамі скрыпіць снег. На перонах станцыі бачу нейкія незвычайныя машыны. Доўгія іх трубы, як хоботы ў сланоў, сягаюць з аднаго боку ў савецкія вагоны, а з другога — у польскія. Гэта магутныя, заходнегерманскай прадукцыі, насосы, якія, бы легендарныя смокі, паглынаюць адзін вагон збожжа ў дзве гадзіны. Да 15-га студзеня 1972 года пры дапамозе гэтых аўтаматычных абсталяванняў рабочыя ў Геніюшах разгрузілі ўжо 964 савецкія вагоны, якія даставілі звыш 60-ці тысяч тон пшаніцы.

Эшалоны са збожжам прыходзяць у Геніюшы па 2—3 разы ў суткі. Дык праца ніколі тут не спыняецца, яна працягваецца круглыя суткі, нават тады, калі іншыя адпачываюць. Вось у сільвестраўю ноч і ў першы дзень новага года праз збожжанасосы на пероне станцыі Геніюшы перапльло аж 460 тон савецкай пшаніцы.

Стаю я вось на гэтай станцыі і прыглядаюся да мітусні рабочых. Іх праца не такая ўжо і цяжкая. Перагрузка збожжа механізавана тут поўнасцю. Аўтаматы аж гудзяць.

— Можа вы змерзлі? — пытае мяне нейкі рабочы. — Дык хаця рукі пагрэйце, вось тут, пры гэтай трубе, — і паказвае на збожжаправаднную трубу, унутры якой са шпаркасцю ракеты плыве паток залатога зярняці. Прыкладаю руку. Сапраўды, труба цёплая.

— А вам не холадна? — пытаю ў свайго чаргу гэтага ж рабочага. — Вы ж тут цэлы дзень на лютым марозе.

— Што вы?! Пры рабоце чалавек, калі не гультай, то не замерзне. А на дадатак пагледзіце, як мы апрануты.

Дык гляджу: ватнія фуфайкі, шапкі-вушанкі, салідныя валёнкі.

— А не забудзьце напісаць, — дадаў іншы рабочы, — што ў перапынках між падстаўкай вагонаў мы маем, так сказаць «казённую» цёплую каву, а на абед — цёплы, смачны суп.

Начальнік станцыі ў Геніюшах Ежы Ботвіч гаворыць мне:

— Рабочы калектыў, які тут разгружае савецкае збожжа, працуе вельмі сумленна. На адну змену прыходзіць каля 35 чалавек. Яны становяцца да працы ў кожную хвіліну дня і ночы.

Савецкая пшаніца, якая са станцыі Геніюшы плыве ўглыб Польшчы, прызначаецца на перамол. З яе будуць хрупкія булачкі, духмяны хлеб і смачнае піражнае.

— Гэта праўда, — гаворыць начальнік Ботвіч. — Яе якасць высокая. Дагэтуль не здарылася, каб спецыялісты, якія ў нас сочаць за якасцю, адкінулі хаця б адзін кілаграм савецкай пшаніцы.

Калі я развітваюся з маленькай станцыяй, пачынаецца ранні зімовы вечар. Аднак над перонамі, дзе побач стаяць савецкія і польскія вагоны, яркае святло ртутных ламп раз'ясняе начную цемру. Ад насосных агрэгатаў нясецца безупынны гоман. Значыць, хлеб ад савецкіх сяброў усё яшчэ плыве. І будзе так, мяркуючы, аж да ліпеня 1972 года.

Віктар Рудчык

Перагрузка савецкай пшаніцы на станцыі ў Геніюшах поўнасцю механізавана. *Фота Цаф — Сянько*

АД ШАМАНІ ДА САПОРА

Трэцяга лютага пачаліся XI зімовыя алімпійскія гульні, якія з'яўляюцца хоць і незалежнай, але ўсё ж часткай агульных Алімпійскіх гульняў, якія адбываюцца раз на чатыры гады.

Першыя Зімовыя алімпійскія гульні адбыліся ў 1924 годзе ў французскай мясцовасці, што знаходзіцца ля падножжа гары Манблан, мястэчку Шамані.

Яшчэ раней, ад 1900 года штогод адбываўся скандынаўскі чэмпіянат. Скандынавы доўгі час стараліся стрымліваць спробы арганізавання іншых зімовых міжнародных спаборніцтваў, імкнуліся захаваць свой чэмпіянат найважнейшым сусветным мерапрыемствам у зімовых відах спорту. А калі ўжо вымушаны былі паддацца і ўдзельнічаць у Зімовых алімпійскіх гульнях, многія гады не ўступалі нікому першынства ў сваіх дысцыплінах спорту, як, напрыклад, у нарвежскай камбінацыі, якая пазней, калі нарвегі страцілі прыярытэт, пачала называцца класічнай камбінацыяй.

Прадстаўнікі Польшчы на першыя Алімпійскія гульні (адзін канькабежац, сем лыжнікаў і адна лыжніца), ехалі на алімпіяду 3 дні поездам і спазніліся на яе адкрыццё.

II зімовыя алімпійскія гульні адбыліся ў 1928 годзе ў швейцарскай мясцовасці Сант-Марыц. Сярод лыжнікаў найлепшымі былі скандынавы. З палякаў найлепшы быў Браніслаў Чэх, які пасля бегу на 18 кіламетраў быў пятым і меў шанцы на медаль, але ўжо ў першай серыі скокаў упаў, у выніку чаго заняў аж дзесятае месца. Тады ж уведзены быў хакей. Польская каманда натрапіла адразу на наймацнейшых праціўнікаў (Швецыю і Чэхаславакію) і выпала з далейшых гульняў.

III зімовыя алімпійскія гульні адбыліся на амерыканскім кантыненце ў 1932 годзе. Гэтыя гульні лічацца найменш удалымі. Дрэнна было выбрана месца гульняў (мясцовасць знаходзілася ў бясснежным клімаце, снег прывозілі здалёк), а арганізатары зрабілі ўсё, часта нязгодна з пастановамі міжнароднай федэрацыі, каб выйгралі амерыканцы. Як цікавасць варта ўспомніць, што ў гэтых гульнях першы і апошні раз было спаборніцтва саней, запрэжаных сабакамі.

IV зімовыя алімпійскія гульні, як і летнія ў Берліне, адбыліся ў 1936 годзе ў фашысцкай Германіі (Гарміш-Партэнкірхен). Уведзены былі лыжныя з'езды і слаломы. А на алімпійскіх трасах упершыню паявіліся жанчыны. Найбольшай індывідуальнасцю IV гульняў быў нарвежскі канькабежац Івар Балангруд, які заваяваў тры залатыя і адзін сярэбраны медалі. З палякаў найлепшы быў Станіслаў Марусаж — пяты ў скоках і сёмы ў камбінацыі.

Наступныя алімпійскія гульні, якія прыпадалі на 1940 і 1944 гады, не адбыліся. Першыя пасля вайны V зімовыя алімпійскія гульні адбыліся зноў у мясцовасці Сант-Марыц у 1948 годзе. Найлепшымі былі прадстаўнікі Амерыкі.

У 1952 годзе ў Осла адбыліся VI алімпійскія гульні. Алімпіяда на радзіме лыжнага спорту была вялікім спартыўным святам. Гульні закончыліся поўным трыумфам скандынаваў.

На VII зімовых алімпійскіх гульнях, якія адбыліся ў 1956 годзе ў Карціна д'Ампеццо (Італія), першы раз, але адразу з вялікім поспехам выступілі савецкія канькабежцы і хакеісты. Сенсацыяй гульняў быў паляк Францішак Гронь Гансеніца, якому ўдалося адабраць ад скандынаваў бронзавы медаль у класічным двухбор'і — першы і да гэтага часу адзіны ў гісторыі польскага лыжнага спорту.

VIII гульні адбыліся ў 1960 годзе ў малой мясцовасці Скво Вэлей, недалёка ад Сан-Францыска (ЗША). Тут упершыню быў уведзены біятлон (як прадаўжальнік колішніх вайсковых патрулёў), але толькі бег на 20 км з чатырохразовым страляннем, і хуткасны бег на каньках для жанчын.

Вельмі масавымі былі IX гульні ў Інсбруку. Тут, апрача традыцыйных дысцыплін, упершыню былі уведзены санкі — адзінкі жанчын і мужчын і мужчынскія двойкі. Савецкія лыжніцы заваявалі 6 медаляў з 7 магчымых. Савецкія лыжнікі здабылі два першыя месцы ў біятлоне, а ў альпійскіх дысцыплінах сярод жанчын здзівілі ўсіх французжанкі — сёстры Гойчэль. Феноменальнай была названа Лідзія Скоблікава (СССР), якая заваявала ўсе залатыя медалі ў розных відах хуткаснага бегу сярод жанчын. Свой першы залаты медаль здабыла тады слаўная пазней спартыўная пара ў фігурным катанні Белавусава — Пратапопаў. Савецкая хакейная каманда выйграла ўсе сем сустрэч.

Апошнія, X зімовыя алімпійскія гульні адбыліся роўна чатыры гады назад у Грэноблі (Францыя).

Ужо ў пачатку гульняў сенсацыяй стаў італьянец Франко Нонэс, які выйграў бег на 30 км. Далейшай нечаканасцю быў поспех шведкі Тоні Густафсон, якая заваявала залатыя медалі на 5 і 10 км, вядомыя з папярэдніх гульняў савецкія спартсменкі выступілі значна слабей. Полькі былі на пятым месцы.

Французы ўсё паставілі на свайго фаварыта Жана-Клода Кілі. І не памыліліся. Жан-Клод Кілі здабыў тры залатыя медалі. У хуткасных бегах на каньках добра выступілі скандынавы, а савецкая пара ў фігурным катанні Белавусава—Пратапопаў адзначыла свой чарговы трыумф. У біятлоне паляк Станіслаў Шчэпаняк індывідуальна і наша эстафета заваявалі чацвёртае месца.

У хакеі першым быў СССР, а за ім Чэхаславакія і Канада.

Вельмі папулярнай постаццю на апошніх алімпійскіх гульнях быў наш Анджэй Бахледа. Ён заваяваў чацвертае месца ў алімпійскім трохбор'і і шостае — у спецыяльным слаломе.

Сёлетнія, XI зімовыя алімпійскія гульні ўпершыню адбываюцца ў Азіі, у Японіі, на востраве Хакайда. Месца выбрана цудоўнае: мільённы горад Сапора ляжыць вельмі нізка над узроўнем мора, а з трох бакоў яго абступаюць высокія крутыя горы. Японцы з уласцівым ім піетызмам, вельмі старанна выкарысталі дадзеныя ім шанцы: і сябе паказаць, і належна выкарыстаць прызначаныя ім 25,5 мільёнаў долараў на будаўніцтва спартыўных аб'ектаў.

Японцы ў некалькі разоў павялічылі ўклад у разбудову Сапора, як гэта рабілі і ранейшыя гаспадары гульняў. Аб'екты будаваліся так, каб яны потым маглі служыць жыхарам. Апрача тыпова алімпійскіх аб'ектаў, гаспадары пабудавалі шэраг іншых, як тэлевізійная вежа, дзесяткі кіламетраў аўтастрад, метро.

Напярэдадні адкрыцця гульняў арганізуецца традыцыйны ў Японіі штогадовы і вельмі вядомы ўжо ў свеце снежны фестываль. Мастакі з усяго свету з'ехаліся сюды, у Сапора, каб упрыгожыць снегавымі гіганцкімі пастацямі гарадскі парк. Японскі снежны фестываль з'яўляецца таксама вялікай падзеяй у мастацкім свеце.

Яніна Чэрнякевіч

У Сапора алімпійцы паімчаць з гары ў касцюмах, якія нагадваюць касманаўтаў, і на лыжах, якія з'яўляюцца апошнім крыкам тэхнікі.

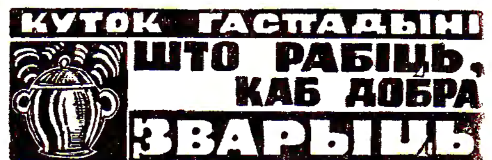

КУТОК ГАСПАДЫНІ: ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ХРУСТЫ

Традыцыйныя хрусты хутка робяцца з наступных прадуктаў: на 2 шклянкі мукі бяруць 4 жаўткі, лыжку спірту, паўлыжачкі цукру, столькі ж солі, пару лыжак густой і кіслай смятаны, паўкілаграма смальцу, у якім хрусты будуць смажыцца, і цукровую пудру з ванілью, якою гатовыя хрусты абсыпаюць.

Муку высыпаць на стол, зрабіць у сярэдзіне ямку; дадаць соль і цукар, пасля жаўткі, спірт, смятану. Цеста павінна быць крыху мякчэйшае, чым на макарон. Трэба яго добра вымясіць рукамі, а пасля выбіць драўляным таўкачом. Пасля гэтага цеста трэба раскатаць (раскатваць невялікія кавалкі цеста, каб цеста перад смажэннем не высыхала, бо будзе ўпітваць замнога тлушчу і мець непрыемны арамат). Раскатанае цеста рэжам на невялікія палоскі (2х7 см), разразаем усярэдзіне і выварачваем адну палавінку. У плоскай каструльцы разаграваем тлушч, а калі скрылёчак бульбы, кінуты ў яго, стане румяны, мы можам класці ў яго хрусты і смажыць іх з абодвух бакоў. Вымаць гатовыя хрусты з тлушчу і, абсушыўшы іх, пасыпаць праз сітца цукровай пудрай з ванілью.

Але можна зрабіць *дасканалыя хрусты* і інакш. Робім мы іх без смятаны, але даем больш яек, а гэта спрыяе таму, што хрусты ўпіваюць у сябе вельмі мала тлушчу, вельмі моцна растуць і атрымліваюцца вельмі смачныя.

На 6 жаўткоў і адно цэлае яечка мукі трэба ўзяць столькі, колькі яечкі ў сябе ўбяруць. Дадаем крыху солі і цукру, ды лыжку спірту (а калі няма спірту, дык можна дадаць нават лыжку воцату). Хрусты робім так, як і ў папярэднім рэцэпце. Вельмі важна, каб дакладна збіць атрыманае цеста драўляным таўкачом. Гатова да смажэння яно тады, калі пачнуць у ім паўставаць пузыркі. Ну, і зразумела, раскатваць цеста малымі порцыямі. Не можа яно, раскатанае, занадта доўга чакаць смажэння!

Можна зрабіць таксама з хрустовага *цеста «ружачкі» з варэннем*. Цеста робім такое ж самае, патрэбна нам будзе яшчэ толькі паўшклянкі вішнёвага варэння. Смальцу трэба ўзяць крыху больш.

Цеста раскатваем як мага танчэй, выразаем (шклянкаю, кілішкамі) кружочкі, надразаем у чатырох месцах беражкі кожнага кружка. Складаць па тры кружочкі разам, у сярэдзіне змазваць бялкам і моцна націскаць пальцамі, так, каб кружочкі добра зляпіліся. Класці іх у добра разагрэты смалец і смажыць. Калі ружачкі будуць смажыцца, іх лепесткі вывернуцца дагары. Гатовыя ружачкі пасыпаць цукровай пудрай і класці ў сярэдзіну вішанькі.

Гаспадыня

ЯЎГЕН БЕРАЗНЯК

„Я" — „ГОЛАС"

МАЁР ВІХР РАСКАЗВАЕ ПРА СЯБЕ І САВЮ РАЗВЕДКУ

ЗНОЎ РАЗАМ

«Паўлу. Прыбылі ў Рыбне. Уступіў у кантакт з Комарам. Груша на месцы. Гразы няма. Рацыя пакінута каля Бедзіна. Груз загінуў. Голас».

Ольга перадала гэта данясенне ў Цэнтр 1 верасня, калі мы амаль страцілі надзею на прыход Гразы. Пра сябе вырашылі: разгорнем работу без яго. А ён з'явіўся праз шэсць дзён. Радасны, з усмешкай на ўвесь твар. Выклаў кучу сапраўдных дакументаў, пасведчанне рабочага ваеннага завода «Остхютэ», сапраўдны нямецкі пашпарт — аўсвайс, харчовыя карткі.

— Дакладвай.

Аляксей патрос сваімі чорнымі валасамі:

— Ёсць дакладваць!

Яго парашут таксама аднесла ўбок. Таму давялося не прызямліцца, а прыводніцца. Прама ў сажалку. Выбраўся на бераг, закапаў парашут. Дастаў з рукзака запасны касцюм. Пачаў сігналіць, як было дамоўлена. Адказу не было. З першымі промнямі сонца пайшоў прама па шашы ў горад. Па карце вызначыў: прызямліўся недалёка ад Дамброва-Гурніча, за сто дваццаць восем кіламетраў ад Кракава...

У Верхняй Сілезіі гарады размешчаны недалёка адзін ад аднаго. Паміж імі ходзяць трамваі. Скеміў: у трамваі спакайней. Дабрацца да Сасноўца, раставрыцца ў гарадскім натоўпе. Заўважыў рэстаран. На сцяне метровымі літарамі надпіс: «Фюр хундэ унд полен ферботэн» («Для сабак і палякаў забаронена»). Зайшоў, падсілкаваўся, разлічыўся рэйхсмаркамі, пахадзіў па горадзе. За скверыкам кінуліся ў вочы знаёмыя з дзяцінства літары. Шыльда: «Украинский допомоговий комитет». Ну, вядома, каму гэты камітэт дапамагае. А ён, Аляксей, ці ж не мае патрэбы ў дапамозе? Не ўвайшоў — уварваўся ў пакой. За сталом нейкі тут тып у вышытай кашулі. Аляксей да яго:

— Сядзіце тут, тылавыя пацукі, як у Хрыста за пазухай! А мы, пацярпеўшыя ад Саветаў, хоць прападай.

— Заспакойцеся, дабрадзію, — разгубіўся ад такога бурнага націску камендант. — Розкажуйте, шчо до чого.

Аляксей выклаў сваю легенду так, што пан камендант ледзь слязу не пусціў. Родам з Падвалачыска. Працаваў у Львове. Па перакананнях — нацыяналіст. Уцёк ад Саветаў, і вось без грошай, без работы.

— Відно одразу, шчо хороший чоловік, — прыняў зухаваты выгляд камендант. — Допоможэмо».

Выдаў грошай — кампенсацыю за страты, выкліканыя паспешлівымі ўцёкамі, харчовыя карткі.

— Підзеш, хлопчэ, у «Остхютэ» — на завод. Па нашай рэкамендацыі. З богам.

З накіраваннем і рэкамендацыяй камітэта Аляксея ў той жа дзень залічылі на работу. Паставілі ў цэх адразаць трубкі — узрывацелі для снарадаў. За тры тыдні наладзіў кантакт з польскімі патрыётамі. Адзін з іх звёў Гразу з кантрабандыстамі. Тыя ведалі ўсе хады і выхады, рэгулярна перасякалі граніцу, перапраўляючы з рэйха ў генерал-губернатарства і назад дэфіцытныя тавары. Яны ж дапамаглі Аляксею перабрацца ў Кракаў. Далей усё пайшло, як па-пісанаму. Рыбне, дом № 448, пароль. У Санку Аляксея прывёў Генрых Малік, сын Станіслава. Група «Голас» нарэшце сабралася ў поўным саставе.

НАША ГРУПА

«Голас» не толькі мой «псеўданім», але і кодавая назва нашай групы.

Кожная радыёграма, пасланая ў Цэнтр за подпісам «Голас», — сканцэнтраваная праца, рызыка не аднаго, а ўсіх членаў групы.

Нас рыхтавалі асобна, у розных школах. І да сустрэчы, у пачатку ліпеня 1944 года, мы зусім не ведалі адзін аднаго.

Вайна дзівосна перапляла лёс людзей. У кожнага з нас была свая работа, свая дарога. І вось у Праскураве дарогі гэтыя сышліся ў адну.

Першае маё знаёмства з Гразой, Грушай і Комарам было завочнае. Афіцэр з разведаддзела фронту скупа паведаміў біяграфічныя даныя маіх будучых таварышаў.

Граза — Аляксей — дваццацідвухгадовы камсамолец з раёна Кіраваграда. Малады, але зусім не зялёны. Быў да прызыву на абавязковую сакратаром райкома камсамола.

У арміі яшчэ ў даваенны час скончыў школу сувязі. На фронце камандаваў узводам. Трапляў у акружэнне і выбіраўся з яго.

У тыле гітлераўцаў арганізаваў дыверсійную маладзёжную групу, стаў яе камісарам. Што такое гестапа, ведае не толькі па расказах і фільмах. У адным з баёў быў схоплен. Адчуў на сабе ўвесь жах гітлераўскага засценка. Уцёк. Змагаўся ў партызанскім атрадзе.

Пасля вызвалення Кіраваграда зноў працаваў сакратаром райкома камсамола. Пазней атрымаў спецыяльную падрыхтоўку ў разведшколе.

Яфрэйтар Груша — Анка яшчэ маладзейшая. Груша толькі нядаўна скончыла дзесяцігодку, кароткі час працавала ў гаркоме камсамола. Браты Анкі на фронце. Прыйшла ў армію па камсамольскай пуцёўцы. Скончыла школу радыстаў пры батальёне сувязі.

На рацыях розных сістэм праца дакладна, хутка. Добра валодае пісталетам, халоднай зброяй. Вось і ўсё. І многа, і мала. Мне не цярпелася даведацца, якія яны на самай справе — мае заўтрашнія сябры-таварышы.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

ВЕСТКІ З БЫСТРАГА

Быстрэ — невялічкая вёска ў Бельскім павеце. Даходы гаспадары маюць у асноўным з гадоўлі свіней і ткання саламяных мат. У пачатку вёскі ўпадае ў вочы прасторная, замкнутая на замок святліца. Стаіць яна без апекі. Час ад часу адбываюцца тут танцы. Сяляне жывуць тут заможна. Вялікай падзеяй у вёсцы было праводзенне электрычнага святла ў месяцы снежні. Усе сяляне вельмі задаволены. На вуліцы на кожным слупе асвятленне. Жыхары вёскі часта наракаюць, што няма тут клуба-каварні. Цяпер, калі ёсць святло, можна на гэта выкарыстаць мясцовую святліцу. Адначасова клуб быў бы тут цэнтрам развіцця культурна-асветнай працы.

Л. Леанюк

УЖО ВІДНА

Пісалі мы ў канцы мінулага года («А ў Ляўкове цёмна», «Ніва» № 47 (821) аб тым, што ў Новым Ляўкове на Гайнаўшчыне даўно ўжо не гараць электралямпачкі вулічнага асвятлення і што энергетычнае прадпрыемства ў Гайнаўцы не спяшае выслаць электраманцёраў, каб тыя ўвінцілі новыя электралямпачкі. Наша інфармацыя, відаць, трапіла ў рукі кіраўніка вышэй спамянутага прадпрыемства, бо ў Ляўкове адразу ж паявіліся электраманцёры і зараз свецяць усе электралямпачкі.

Варта адзначыць, што на тэлефоны самых жыхароў вёскі электрычнае прадпрыемства было нячулае, і таму ляўкоўцы былі вымушаны спасылацца на нашу інтэрвенцыю. (ця)

ПАДАРАК

Па дарогах знаёмых я крочу,
Родныя свае аколіцы люблю.
Хачу, толькі не ведаю, якім падаркам,
Радзіма, цябе абдарыць.
Я творы свае табе пасылаю,
Прымі мой падарак сабе ад мяне,
Няхай мае вершы вецер разносіць
Па ўсёй нашай старонцы роднай.
Каб мае вершы даляцелі ў хаты,
Дзе хочуць па-беларуску чытаць.
Шырока дарога для ўсіх адкрыта,
Сваю мову кожны можа вывучаць.
Куды не паглянеш, усюды прыгожа,
Пекна прырода ў нашым краі:
Лясы буйныя, травы сочныя,
Рэкі, азёры чысцей серабра.
Збожжа, як мора, вецер хвалюе,
Бо ты мая родная старана.
Таму люблю і паважаю цябе!

Вінцук Рыбалт,
Дуброва Беластоцкая

«РАКІТА» УЛ. ГАЙДУКА

Выйшаў з друку зборнік вершаў Уладзіміра Гайдука «Ракіта». Гэта першая кніжка паэта, які дагэтуль вядомы быў нашым чытачам па творах, друкаваных у «Ніве». Уладзімір Гайдук з'яўляецца селянінам і жыве ў вёсцы Тарнопаль на Гайнаўшчыне. Кніжку яго выдала ГП БГКТ і яно будзе яе распаўсюджваць. Цана «Ракіты» 5 зл.

Прыпамінаем, што ў ГП БГКТ і ў аддзелах таварыства можна таксама набыць новы літаратурны альманах «Белавежа» (20 зл.). Шырэй аб гэтым выданні пішам на стар. 3.

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Я працаваў на прадпрыемстве ад кастрычніка 1969 года. Аднак за 1970 і за мінулы год я водпуску не атрымаў. Калі ў верасні 1971 года я прасіў даць мне водпуск, мне адмовілі. Тады я заявіў, што на работу не прыду, пакуль водпуску не выкарыстаю, і не прыходзіў два тыдні. Калі я вярнуўся, да працы мяне не дапусцілі і звольнілі дысцыплінарна. Ці маю я права на заплату за водпуск?

АДКАЗ: Самавольна пакінуць працу і вызначыць сабе водпуск вы не мелі права, і таму прадпрыемства магло вас звольніць з працы дысцыплінарна. Гэткае звальненне выклікае ўтрату права на водпуск за год, у якім звальненне з працы наступіла. Аднак за 1970 год прадпрыемства павінна вам за водпуск заплаціць.

ПРЫЕМНАЯ ВЕЧАРЫНА

У вёсцы Сакі існуе гуртор БГКТ. Згуртоўвае ён усю моладзь вёскі. 9 студзеня члены БГКТ арганізавалі ў сваім клубе вечарыну. На вечарыне дзяўчаты выступілі з беларускімі песнямі, а драмгурток з п'есамі «Суд» і «Вываражыла», а таксама з цікавымі скетчамі. Выступленне моладзі на вечарыне выклікала вялікае і прыемнае ўражанне сярод жыхароў вёскі, якія прыйшлі сюды. Пасля артыстычнай часткі адбылася забава. *Я. Н.*

ЁЛКА

15 студзеня г.г. у нашай святліцы была ёлка. Ва ўрачыстасці прымалі ўдзел вучні I—IV класаў падставовай школы ў Пяньках. У мастацкай частцы выступілі вучні з інсцэніроўкамі і вершамі. Пасля Дзед Мароз раздаў дзецям падарункі і вакол прыгожа прыбранай ёлкі адбылася забава. Мастацкую частку падрыхтавала кіраўнічка мясцовай школы. Яна таксама кіравала цэлай праграмай.

Коля Грэсь, Пянькі

Весткі з Махнатага

ВЕЧАРЫНА

Пасля трохгадовага перапынку ў вёсцы Махнатэ (на Гайнаўшчыне) пачаў зноў дзейнічаць гуртор ЗМВ. І вось на другі дзень Каляд (8 студзеня) нашыя самадзейнікі арганізавалі вечарыну з нагоды адкрыцця клуба ў вёсцы. У праграме былі вершы, песні, скетчы, а таксама дзве беларускія п'есы «Люцынка-інжынерыха» і «Выварaжыла». Песням акампаніраваў наш выдатны акардэаніст Алёша Семянюк. Усё гэта публіка сустрэла бурнымі апладысментамі. Пасля выступлення ЗМВ-оўцаў была арганізавана забава. Усе весела і прыемна правялі гэты святочны вечар.

КЛУБ

У Махнатым нядаўна быў адкрыты клуб селяніна. Заняў ён памяшканне ў хаце М. Галашэвіча, якая стаяла бескарысна, а можна было штосьці ў ёй зрабіць. Клуб гэты вельмі карысны для ўсёй вёскі, бо ў ім знаходзяцца ўсялякага роду прадметы першай неабходнасці, а ў вёсцы няма крамы, ды і моладзь цяпер мае прытулак. Клубным з'яўляецца Лёня Галашэвіч.

Я-а

Дарагое Сэрцайка!

Мне 17 год. Я яшчэ вучуся ў сярэдняй школе. Хачу табе, Сэрцайка, апісаць, што здарылася са мною, і прасіць парады. Паўгода таму назад я пазнаёмілася з хлопцам на забаве ў вёсцы маёй сяброўкі. Ён мне з першага погляду вельмі спадабаўся. Мы пачалі сустракацца. І здарылася найгоршае — зацяжарыла я. Ніхто яшчэ аб гэтым нічога не ведае, апрача майго нарачонага. Але ён, калі даведаўся, дык пачаў радзей мяне наведваць, а апошнім часам дык і ўвогуле не прыязджае. Скажы мне, Сэрцайка, што зрабіць, як паступіць далей: ці сказаць аб гэтым маім бацькам і бацькам майго хлопца, ці мо пачакаць, пакуль самі даведаюцца, і тады выйсці замуж за нарачонага.

Прашу хуткай парады, бо пакуль сама не магу вырашыць. Чакаю і дзякую за параду.

Данууся
з Сямяціцкага пав.

Дануся! Шкада, што ты не прасіла нашай парады раней. А калі чытаеш сістэматычна Сардэчныя тайны, напэўна нераз чытала лісты дзяўчат, якія ў пору раяцца, што зрабіць, як паступіць у такога роду выпадках. Аднак ужо позна, таму павінны задумацца мы, як паступіць далей.

Ты, як непаўналетняя ды яшчэ і вучаніца, павінна хутчэй сказаць аб гэтым сваім бацькам — гэта ж твае бацькі, найлепшыя прыяцелі, ды людзі, якія пражылі ўжо шмат жыцця. Таму менавіта ім ты і павінна перадаць ініцыятыву ў вырашэнні гэтай вельмі ж цяжкай для цябе і тваёй сям'і праблемы. Бачыш, да чаго прывяла цябе лёгкадумнасць. Такая ж маладзенькая, а ўжо скамплікавала сабе найпрыгажэйшыя гады, непаўторныя гады маладосці. Столькі пішацца аб гэтых справах, перасцерагаецца, а яны ўсё ж такі паўтараюцца.

Сэрцайка

АЦЭНКА ШКОЛ

У сувязі з многімі новымі праблемамі, якія ўзніклі перад нашым школьніцтвам пасля VI з'езду, кожная са школ Беластоцкага павету атрымала сваю ацэнку. Беластоцкі павет зараз мае 109 школ. 80 школ — гэта школы васьмігадовыя з класамі I—VIII і 28 з класамі I — IV, дзе звычайна працуе адзін настаўнік.

У ацэнцы кожнай школы прымаў удзел школьны інспектар інж. Эдмунд Жмяйко і школьны падінспектар (апякун данага раёна). Ацэнка ішла ў напрамку чатырохгадовай праграмы дзеяння для забеспячэння рэалізацыі пастановы VI з'езду ПАРП.

Праведзены я размовы з многімі кіраўнікамі школ на тэму спамянутай ацэнкі. Звяртаюць яны ўвагу на мілую атмасферу размовы інспектара і падінспектараў з кіраўнікамі. Для прыкладу падаю словы кіраўніка школы з Тапалян Вінцука Маркевіча: «Хутка я буду адзначаць 50-годдзе педагагічнай працы і працаваў пры многіх інспектарах. Аднак не прышлося мне сустрэцца з такой цёплай атмасферай, як сёння. Ад пачатку да канца супольнай размовы не мог я сабе ўявіць, што гэтыя людзі з'яўляюцца маімі начальнікамі. Проста акрэсліваю іх так: гэта сапраўдныя сябры — педагогі».

Трэба дадаць, што ацэнка не прамінула беларускай мовы і яе навучання. Аб гэтым гаварылася асабліва з кіраўнікамі школ у Шымках, дзе кіраўнік, хаця толькі там сустрэўся з беларускай мовай, аднак вядзе гурток бел. мовы ў сваёй школе. Сябра Рыгаровіч з Луплянкі вядзе драматычны гурток на беларускай мове. Мікола Краўчук праблемы курс беларускай мовы і многія іншыя.

Мікола Краўчук, Патока

КЛУБ ГАСПАДАРА Ў НАРВЕ

Нядаўна быў адкрыты ГС-аўскі клуб гаспадара ў Нарве Гайнаўскага павету. Змяшчаецца ён у будынку стражацкай рамізы. ГС прыгожа абсталяваў клуб: ёсць тут новыя столікі і крэслы, тэлевізар, магнетафон і г.д. У клубе можна атрымаць розныя настольныя ігры, каву і розныя напіткі. Працай клуба кіруе маладая мясцовая дзяўчына Каця Асташэўская. (яц)

...у Беластоцкім ваяводстве ёсць 683 школьных касаў ашчаднасці (СКО) з агульным лікам 65912 членаў. У 1970 годзе вучні мелі на сваіх ашчадных кніжках 5.850 тысяч злотых.

...СОП на Беласточчыне ў 1970 годзе выплацілі сялянам 881 747 тысяч злотых крэдытаў.

...на Дуброўшчыне дзейнічае 4 СОП, на Гайнаўшчыне — 4, на Бельшчыне — 5, на Сакольшчыне — 7, у Сямяціцкім павеце — 8 і ў Беластоцкім — 9. (ЯЦ)

Да сустрэчы, Тузік! *Фота Я. Цялушэцкі*

Моладзь з сяла Асоўка. Ліст напісаны ад імя моладзі і ніводнага подпісу. Ці ж у вас не знайшлося ніводнага адважнага? Тым больш, калі трэба пастаяць за грамадскую справу. Брак подпісаў схіляе таксама да думкі, што апісаныя факты могуць быць непраўдзівыя. Мы ўжо не раз пісалі, што калі аўтар(ы) лісту ў рэдакцыю не хоча, каб яго прозвішча было надрукавана, мы яго жаданне заўсёды задаволім, але мы павінны мець упэўненасць, што маем дачыненне з канкрэтным грамадзянінам, а не воблачным ананімам. Таму кожны аўтар лісту павінен змяшчаць і свой дакладны адрас. Можа ён застацца (калі аўтар выкажа такое жаданне) толькі да ведама рэдакцыі. Ананімным лістам дарога ў нас адна — у кошык. І аб гэтым нераз мы ўжо паведамлялі. Дык шануйце, даражэнькія, свой труд — не пладзіце ананімаў.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Kapryśne lato" (czeski), 8—9. „Cudowna lampa Alladyna" (franc.), 10—11. „Własne zdanie" (bułg.), 12—13.

Нараўка

„Mały" (polski), „Lokis" (polski), 9—13.

Нарва

„Czerwony namiot" (radz.), 9—13.

Чыжы

„Straszliwe skutki awarii telewizora" (czeski), „Los Golfos" (hiszpański), 9—13.

Дубічы Царкоўныя

„Kto wierzy w bociany" (polski), „Niewolnicy" (USA), 9—13.

Арэшкава

„Lucia" (kubański), „Lenin — dokumenty i fakty" (radz.), 9—13.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Kanał" (polski), „Irena do domu" (polski), 9—13.

Орля

„Niezawodni przyjaciele" (radz.), „Spotkanie w „Bajce" (polski), 9—13.

Райск

„Effi Briest" (NRD), „Kardiogram" (polski), 9—13.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Zwierzęta" (franc.), 8—9. „Film o miłości" (czeski), 10—11. „Perła w koronie" (polski), 12—13.

Янаў

„Cyrk straceńców" (USA), „Tylko jeden telefon" (węgierski), 9—13.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Czarne skrzydła" (polski), 8—9. „Zielone smugi" (polski), 10—11. „Kaszebe" (polski), 12—13.

Мельнік

„Nauczyciel z przedmieścia" (ang.), 8—9. „Cyrk bez granic" (rumuński), 10—11. „Romantyczni" (polski), 12—13.

Мілейчыцы

„Żyrafa w oknie" (czeski), 8—9. „Cena strachu" (franc.), 10—11. „Siedem dziewcząt Zbrujewa" (radz.), 12—13.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Romantyczni" (polski), „Rzeczypospolita babska" (polski), 9—13.

Новы Двор

„Ostatnie wakacje" (radz.), „Labirynt miłości" (radz.), 9—13.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7216 E-3

Гарочынскія дзяўчаты

Вёска Гарочына. Многа дзяўчат. Яны яшчэ ходзяць у падставовую школу: у сёмы і восьмы класы. Дзеці? О-го-го! Нядзеля. Кладка. На кладцы дзяўчаты. Маладзенькія і натхнёныя. Хвалююцца. Чакаюць? Каго?

Прыкметнае ажыўленне. На гарызонце паявіліся чорныя пункцікі. Рухаюцца і павялічваюцца. Паўзуць у напрамку гарочынскай кладкі. Акружылі. Гэта старэйшыя хлопцы з суседніх вёсак. Пасядалі сярод гарочынскіх дзяўчат. Сядзяць доўга. Аб чым гавораць — не ведаю. Якая ў іх можа быць супольная тэма?

Некаторыя пары адлучаюцца. Ідуць на забавы.

Адна гарочынская дзяўчына на Міколу танцавала з адным хлопцам у суседняй вёсцы цэлую ноч. Дамоў вярнулася яна на другі дзень. Да іншай зноў хлопец з калёніі Кленікі збіраўся ў сваты.

Прашу хутка надрукаваць.

«Пільны з вёскі Гарочна»

Ад цэнтра АБС: даследаваць, аб чым гавораць на кладцы гарочынскія падлёткі з малайцамі з суседніх вёсак і ўдакладніць, чаму хлопец, які збіраўся ў сваты, не здзейсніў свайго намеру.

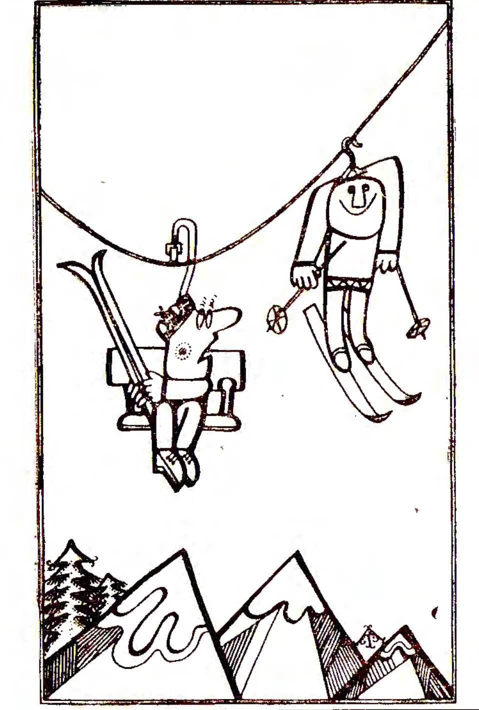

Гумар з барадою

ЗАВЯШЧАННЕ

Натарыус зачытвае сваякам памёршага завяшчанне:

— Маючы здаровы розум, усе грошы я патраціў перад смерцю...

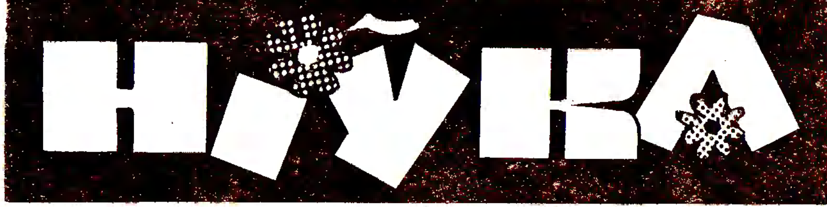

— А памятаеце, калі я ў вас вучыўся, вы мяне лічылі самым бесталковым у групе?

НЕ САРАМЕЙЦЕСЯ

— Вы акцёр? А я банкір. Мне сорамна прызнацца, але я не быў у тэатры ўжо дзесяць год.

— Не саромейцеся, — сказаў акцёр. — Я таксама не наведваў банка звыш дзесяці год.

БЛІНЫ НА ВАРОТАХ

Скруціла Барыса
брыдота-лянота,
адбіла ахвоту
да ўсякай работы.
Затлушчаны Бора
гугнявіць Рыгору:
— Вось нам бы за мора,
не ведалі б гора.
Дапялі б да вілы
якойсьці Шарлоты.
Вісяць у Шарлоты
бліны на варотах.
Еш, колькі захочаш,
ніякіх турботаў,
а што да работы —
адно чаўкай ротам.

Не тое чаўпеш ты, —
азваўся тут Хведар. —
Адзін, каб ты ведаў,
бліноў тых адведаў.
Бадзяўся па свеце,
як Марка па пекле,
вятры яго білі,
даждыжы яго секлі.
Убачыў, нарэшце,
шукальнік на браме
хвалёныя тыя
бліны... на рэкламе.
Ясі іх вачыма,
каўтаючы сліну,
і сонца здаецца
намасленым блінам.
Зваліўся галодны
вандроўнік пад плотам
з плакатам на шыі
«Шукаю работу».

Пятро Сушко

Талабалоўка

			1	26	44	20			
10	35	4	33	2	27	45	13	31	7
42	11	29	9	34	3	28	38	14	32
18	36	12	22	47	16	41	21	39	8
43	19	37	5	23	48	17	46	15	40
			30	6	24	49			

Трыма простымі лініямі раздзяліце цыфравую табліцу на чатыры роўныя прамавугольнікі, з якіх злажыце квадрат. У пустую клетку, якая ўзнікне ў цэнтры квадрату, упішыце лік так, каб лікі складзеныя па гарызантальных і вертыкальных лініях квадрата, далі адну і тую ж суму. Які лік трэба ўпісаць у цэнтр квадрата?

* ✲ *

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: 12 і 16.

КОЛЬКІ ЧАСУ?

Малады гутарыць са старым сябрам.

— Як ты думаеш, стары, колькі спатрэбіцца часу, каб прывучыць жонку да безагаворачнага паслушэнства?

— Дарагі мой! Я не настолькі стары, каб ведаць адказ на гэтае пытанне. Я ж жанаты ўсяго толькі сорак сем год!

ТЭЛЕБАЧАННЕ

— Нішто так не павышае культурны ўзровень, як тэлебачанне.

— Сур'ёзна?

— Так. Напрыклад, як толькі ў мяне дома хто-небудзь уключае тэлевізар, я адразу іду ў другі пакой і чытаю.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Надзі Нікалаюк, Веры і Марысі Манцюк з Мікуліч змяшчаем песню

Ballada peruwiańska

Gdy słońce wschodzi, hen, nad piękny kraj,
gdzieś wśród łąk, gdzieś wśród malw
daleki płynie śpiew.
I pyta ktoś, i nie wie nikt, a to
moja pieśń, szalona myśl,
że ptakiem chciałam być.
Refren:

Ech, ptaku mój, ty nie wiesz sam,
jak chciałabym twe skrzydła mieć!...
jak chciałabym wśród chmur twych żyć!...
jak chciałabym twe serce mieć!...
Nie widzieć łez.

Gdy słońce gaśnie, gdy zapadnie mrok,
zniknie też smutna moja pieśń.
stęskniona myśl...
I spyta ktoś, nie zgadnie nikt, a to
mój był głos, szalona myśl,
że ptakiem chciałam być.
Refren:

Ech, ptaku mój ty nie wiesz sam,
jak chciałabym twe skrzydła mieć!...
jak chciałabym wśród chmur twych żyć!...
jak chciałabym twe oczy mieć!...
nie widzieć łez i zła.

ГАСЦІННАСЦЬ

Пайшоў зяць да цёшчы ў госці. Яна яго пачаставала ўсялякімі ласункамі.

Зяць пытае:

— Мама, а што ж гэта вы мне так дагаджаеце?

А цёшча адказвае:

— Чорта бы табе, мой зяціку, дагаджаў, калі б твая жонка — ды не маім дзіцём была.

ДЗЕДАВА ЖУРБА

— Чаму, дзеду, плачаце?

— Ды праклятая баба сноп саломы парэзала.

— Гэта і ўсё?..

— Ды не... З'елі тую салому коні...

— Ну і добра, — галодныя не будуць.

— Дзе ж яно добра, калі ў тым снапе я тысячу злотых схаваў.

ШЧЫРАЯ СЯБРОЎКА

— Манечка, хочаш я табе раскажу, што мне сказаў мой новы знаёмы?

— Не, не трэба, я не люблю слухаць розныя плёткі.

Паветраныя падушкі — гэта так сучасна.

ПРАВЕРКА РАХУНКУ

— Цікава: напіліся мы, а двоіцца ў вачах у афіцыянта.

СПАКОЙНЫ

— Як вы можаце спакойна спаць, маючы столькі даўгоў?

— А чаму ж бы не? Дык жа тыя, каму я вінаваты, прыходзяць толькі ўдзень.

НЕ ВЫЙДЗЕ

Пяцігадовы Янка гарэзнічае. Маці пагразіла, што абмяняе яго на добрага і паслухмянага хлопчыка.

— Нічога з гэтага не выйдзе, — сказаў Янка.

— Чаму?

— А хто захоча мяняць добрае дзіця на такога, як я.

ДОБРАЯ ПАСЛУГА

БАЙКА

Пад маладзенькай елкай, дзе заяц зрабіў сабе логавішча, зазвінеў тэлефонны званок.

— Алё, гаворыць з «Бюро добрых паслуг». Вы заказвалі арэхі? Дык мы не ведаем: падсмажыць іх вам ці прыслаць у сырым выглядзе?

— Вы, мабыць, памыліліся і замест белкі пазванілі мне. Я заказваў кілаграмчык моркаўкі.

— Выбачайце.

Праз нейкі час зноў зазваніў тэлефон.

— Алё, мы з «Добрых паслуг». Вы прасілі зерня ячменю? Вам яго змалоць?

— Вы набралі не той нумар. Званіце хамяку. Я заказваў...

— Выбачайце, мне некалі размаўляць. Я вельмі занята.

Зноў званок.

— Алё, вас турбуюць «Добрыя паслугі». Вы заказвалі смажанага зайца, нашпігаванага часнаком і свіным салам. Выкананне заказа крыху затрымліваецца. Зараз паляўнічыя знайшлі па слядах заечае логавішча і акружылі яго з усіх бакоў...

У зайца здарыўся інфаркт...

М. Сямёнаў

КОЛЬКІ КАШТУЕ АЎТОГРАФ

Бельгійскі прафесіянальны гоншчык Эдзі Меркс даўно атрымаў славу мацнейшага ў свеце. Ён быў пераможцам «Тур дэ франс», шматдзённай гонкі «Джыро д'Італія», іспанскай «Буэльты» і іншых папулярных спаборніцтваў. Антрэпрэнёры многіх краін ганяюцца за Мерксам, абяцаючы яму экстра-ганарары. Заробкі яго вылічваюцца дзесяткамі мільёнаў франкаў.

Але Эдзі ўсё мала. Для папаўнення свайго банкаўскага рахунку ён згаджаецца на любыя камбінацыі, нават калі яны прыносяць яму салідныя грашовыя кушы зусім не за перамогі на шашы.

Аднойчы Меркс праездам з Італіі спыніўся ў Страсбургу, і там быў разыгран такі спектакль. У прысутнасці шматлікіх фотакарэспандэнтаў, апаратараў кіно і тэлебачання гоншчык урачыста прымераў новыя велатуфлі, зробленыя па яго заказу вядомай заходнегерманскай фірмай «Адыдас». Туфлі Мерксу спадабаліся і атрымалі яго «благаслаўленне» на запуск у вытворчасць. Але галоўнае ў іншым: на туфлях збоку будзе росчырк пяра дзеалавітага «гіганта дарогі».

Само сабой зразумела, фірма «Адыдас» кампенсавала гэту «працу» чэкам на 100 тысяч заходнегерманскіх марак.

Вось колькі можа каштаваць адзін аўтограф!

РЭКОРД

Члены рэлігійнай абшчыны ў Сан-Луі (ЗША), змяняючы адзін аднаго, прачыталі біблію за 79 гадзін 15 мінут без перадышкі. Тым самым яны на цэлых 45 мінут палепшылі рэкорд, устаноўлены раней ў горадзе Канкі (штат Ілінойс).

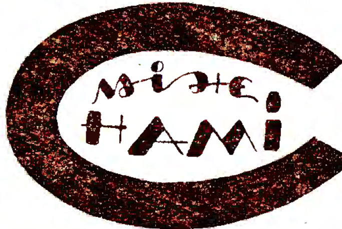

Зроду не курыць, а дым пускаць у вочы людзям вялікі спецыяліст.